

Markus Pelli

SubSounds

Sellokvartetista virtaa soitonopiskeluun

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Musiikki, ylempi AMK

Musiikin tutkinto-ohjelma

Musiikkipedagogi, ylempi AMK

Opinnäytetyö

29.5.2015

Tekijä Otsikko	Markus Pelli SubSounds. Sellokvartetista virtaa soitonopiskeluun
Sivumäärä Aika	51 sivua + 4 liitettä + DVD 29.5.2015
Tutkinto	Musiikki, ylempi AMK
Koulutusohjelma	Musiikin tutkinto-ohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Musiikkipedagogi (ylempi AMK)
Ohjaajat	MuT, lehtori Annu Tuovila MuM, Marko Puro
<p>Nuorten ajankäyttöön kohdistuu kasvavia paineita. He viettävät suuren osan ajastaan erilaisten ruutujen äärellä. Koulumaailman haasteista suoriutuminen, muut harrastukset ja kasvava tarve sosiaaliseen kanssakäymiseen ikätovereiden kanssa kilpailevat soittoharrastuksen kanssa nuorten jäljelle jäävästä vapaa-ajasta.</p> <p>Opinnäytetyöni taustalla on pyrkimys löytää keinoja innostaa nuoria jatkamaan soittoharrastusta murrosiän vaikeiden vuosien yli. Musiikkiopistossamme suoritetun Virvatuli-arvioinnin perusteella yhteissoittoprojektit synnyttävät oppilaissa myönteisiä merkityksiä soittoharrastukseen liittyen. Oman kokemukseni mukaan toinen merkittävä innostusta tukeva tekijä on tunteilla soitettavan ohjelmiston mielekkyys. Oppilaat haluavat soittaa myös mielimusiikkiaan. Heille tutuinta on rytmimusiikki, elokuvamusiikki ja nykyisin myös pelimusiikki. Sellokvartetti on mielestäni erinomainen tapa tuoda tätä musiikkia osaksi sellonsoitonopiskelua. Sellokvartetti vastaa myös yhteisöllisyyden tarpeeseen. Innostuksen säilymisen kannalta on tärkeää, että nuori voi kokea kuuluvansa musiikkiopiston ”jengiin”.</p> <p>Oppilaideni toivekappaleista laatimani 10 sovitusta PT2 – MOT-tasoisille sellokvarteteille muodostavat tämän opinnäytetyön ytimen. Sovitukset esitettiin opinnäytekonsertissani kahden oppilasyhtyeen ja ammattilaisyhtyeen voimin. Konserttitalenne on liitetty osaksi opinnäytetyötä. Sovitukset syntyivät antoisassa vuorovaikutuksessa oppilaideni, kollegojeni ja ammattilaisohjaajieni kanssa. Sovitukset eivät ole tekijänoikeudellisista syistä tämän opinnäytetyön liitteenä, mutta kehittyäkseni edelleen sovittajana olen valmis antamaan niitä kokeiltavaksi palautetta vastaan.</p> <p>Improvisointi ja sellorytmiikka, rytmiikan sovellus jossa selloa käytetään rytmisoittimena, muodostuivat sovitusteni keskeisiksi pedagogisiksi sisällöiksi. Luovuutta edistävien työtapojen käyttö on tullut tämän työn myötä osaksi soitonopetustani yleisemminkin. Tämä opinnäytetyö voi toimia inspiraationa kaikille oppilaiden toiveisiin vastaavan opetusmateriaalin sovittamisesta kiinnostuneille pedagogeille.</p>	
Avainsanat	soittaminen, sello, sellokvartetti, selloyhtye, sellokamarimusiikki, rytmiikka, luovuus, improvisointi, sovittaminen, musiikin oppiminen, musiikkioppilaitokset

Author Title	Markus Pelli SubSounds. Power Up Musical Studies with a Cello Quartet
Number of Pages Date	51 pages + 4 appendices + DVD 29 May 2015
Degree	Master of Music
Degree Programme	Music
Specialisation option	Music Pedagogy
Supervisors	Annu Tuovila, DMus Marko Puro, MMus
<p>Enormous pressure is imposed on the teenager's free time. They tend to spend a great deal of their free time exposed to different types of media. Pursuing music as a hobby has to compete for the free time with an increasing amount of homework and longer school days, other hobbies and an ever growing need to socialize with other young people.</p> <p>This research and development project was inspired by my need to find fresh new ways of inspiring the teenagers to continue pursuing music as a hobby through the difficult years of adolescence. Playing together with other young people seems to increase the meaningfulness of music as a hobby. In my own experience, another significant motivating factor is to let students play also the kind of music they genuinely want to play. They are most familiar with popular music, film scores and nowadays also music of video games. The cello quartet is the perfect way to spice up the cello repertoire with music that young people can relate to. It is also a positive response to the general need of feeling connected with other young people. The feeling of being part of the “gang” of the music institute is absolutely vital in maintaining the interest.</p> <p>The core of this project consists of my 10 arrangements for intermediate to more advanced cello quartets. The arrangements were performed in my final concert by two of my student cello quartets and a professional cello quartet. A video recording of the concert is on YouTube. The sheet music of the arrangements is not included due to copyright issues. Please contact the author, if you are interested in trying out the arrangements. The feedback is essential for me to improve as an arranger.</p> <p>Improvisation and cello rhythmic – a special technique to use the cello as a percussive instrument while playing – became the most important pedagogical contents of the arrangements. After this research and development project, the creativity enhancing methods play a much greater role in my teaching in general. I hope this project can be a source of inspiration for all pedagogues and musicians thinking of arranging meaningful music for their students to play.</p>	
Keywords	Playing, cello, cello ensemble, cello quartet, rhythmic element, creativity, improvisation, arrangement

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Lähtökohtia	4
2.1	Musiikkipedagogi ja muusikko	4
2.2	Selloryhmä opetuksen kulmakivenä	4
2.3	Soittajan vaaran vuodet	6
2.4	Tradition painolasti	7
2.5	Sellokvartetista virtaa soitonopiskeluun	8
3	Sellokamarimusiikki suomessa	9
3.1	Suomen sellokamarimusiikkitoiminnan kartoitus	9
3.2	Kustannettu nuottimateriaali	11
3.3	Kustantamaton nuottimateriaali	14
4	Tähtäimessä konsertillinen uutta sellokamarimusiikkia	15
4.1	Minä sovittajana	16
4.2	Kollegat ja oppilaat koekaniineina	17
4.3	Opinnäytekonsertti	18
5	Muutamia sellokvartettia kehittäviä työtapoja	19
5.1	Intonaatio	20
5.2	Musiikillinen reagointikyky ja rytminkäsittely	21
5.3	Musiikillisten rakenteiden hahmottaminen	22
5.4	Luovuuden edistäminen	23
6	Sovitusten pedagogiset sisällöt	25
6.1	Soittotekniikka kehittyy	25
6.2	Kehorytmiikasta sellorytmiikkaan	26
6.3	Improvisointi erilaisilla alustoilla	28
6.3.1	Improvisaatioalustojen sävelvalikot	29
6.3.2	Elementti-improvisaatiosta	29
7	Sovitukset	31
7.1	Äänialoista ja stemmojen rooleista	31
7.2	Sovitukset pähkinänkuoressa	32
7.3	Axel F	33

7.4	Billie Jean	34
7.5	Angry Birds	35
7.6	Super Mario	37
7.7	Game of Thrones	38
7.8	Muruseni	40
7.9	Frozen	41
7.10	Eleanor Rigby	42
7.11	Happy	43
7.12	Ständchen	44
7.13	Syntyikö mielekästä ja kehittävää soitettavaa?	45
8	Pohdinta: vierivä kivi ei sammaloidu	47
	Lähteet	50
	Liitteet	
	Liite 1. Partituuri: Ständchen	
	Liite 2. Kysely selloyhteytoimijalle	
	Liite 3. Palautelomake	
	Liite 4. Tutkimuslupa	

1 Johdanto

Eräänä varhaisena elokuisena aamuna vuonna 2000 kokoontui Helsingin Ammattikorkeakoulu Stadian musiikin koulutusohjelman sellisteistä muodostettu yhtye *SubSounds* ensimmäisiin harjoituksiinsa. Tapani Heikinheimo oli tehnyt joukon sovituksia seitsemän sellistin ja yhden kontrabasistin soitettavaksi. Tuon projektin edetessä minut täytti kihelmöivä tunne siitä, että nyt on syntymässä jotain aivan erityistä. Tämä on jäänyt mieleeni yhtenä voimakkaimmista positiivisista kokemuksista koko opiskeluaikaltani. Projekti paljasti minulle aivan erityisen soinnillisen maailman. Yhtyesoiton erilaiset roolit ja todelliset ulottuvuudet aukenivat minulle kapeaan orkesterin ja kamarimusiikkiyhtyeen bassosoittajan rooliin tottuneelle sellistille aivan uudella tavalla. Tästä produktiosta on unohtumattomasti jäänyt mieleeni Tapani Heikinheimon sovitus J.S. Bachin *Matteus-passion* altoaariasta ”*Erbarne Dich*”. Sen myötä syttyi rakkaus selloyhtyeen syvään ja värikylläiseen sointiin. Metropolian sellistit käyttävät edelleen nimeä *SubSounds* esiintyessään selloyhtyeenä. Sain ystävällisesti luvan lainata nimeä opinäytetyötäni varten. Mikä sopisikaan paremmin?

Opetan sellonsoittoa ja kamarimusiikkia Kirkkonummen musiikkiopistossa. Musiikin opinpolkua kanssani on astellut runsas joukko oppilaita päiväkotilapsista täysi-ikäisiin. Vuodet soitonopettajana ovat opettaneet, että pedagogi voi omalla esimerkillään ja innostavalla opetuksellaan myötävaikuttaa oppilaan hyvän musiikkisuhteen syntymiseen. Tätä pidän tärkeimpänä tehtävänäni sellonsoitonopettajana. Tämä on kirjoitettu keskeisenä tavoitteena myös *Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteisiin* (Opetushallitus 2002, 6). Olen työssäni havainnut yhteissoiton olevan lapsille ja nuorille tärkeää. Se tuntuu synnyttävän kaikkein eniten myönteisiä kokemuksia soittoharrastukseen liittyen. Tämä todettiin myös opistossamme lukuvuonna 2012 – 2013 asiakaskyselyin suoritetussa Virvatuli-arvioinnissa. Oppilaat ja vanhemmat kokivat tärkeäksi sen, että opistomme kykenee järjestämään tasapuolisesti monipuolisia yhteissoittomahdollisuuksia oppilailleen (KMO Virvatuli 2013, 4).

Musiikkipedagogin visaisimpia haasteita lienee se, miten kyetä jatkuvasti innostamaan ja motivoimaan murrosikäisiä ja murrosikää lähestyviä nuoria jatkamaan soittoharrastustaan näiden vaikeiden vuosien yli. Tähän olen minäkin koettanut löytää viisasten kiveä jo vuosien ajan. Kokemukseni mukaan mielekäs, sopivia teknisiä ja musiikillisia haasteita tarjoava opetusmateriaali on tässä erittäin tärkeässä roolissa. Samaan tulok-

seen on väitöstutkimuksessaan ”*Mä soitan ihan omasta ilosta*”: *Pitkittäinen tutkimus 7-13-vuotiaiden lasten musiikin harjoittamisesta ja musiikkiopisto-opiskelusta* päätyntä myös Annu Tuovila: opiskelun antoisuus tai turhauttavuus on suorassa yhteydessä soitettuun ohjelmistoon (Tuovila 2003, 235).

Kuten niin usein, hyvät ideat syntyvät puolivahingossa. Vuonna 2011 eräs oppilaani tuli pyytämään minulta nuottia kappaleeseen nimeltä Axel F. Minulla ei ollut sitä olemassa ja asia jäi niille sijoilleen. Seuraavana kesänä tämä pyyntö palasi mieleeni. Ajattelin: Heitähän on neljä saman ikäistä oppilasta. Tulin ajankuluksi tehneeksi ensimmäisen sovitukseni sellokvartetille eräällä konserttimatkalla. Vaikka sovitus oli tuolloin soittajilleen aivan liian vaikea, jaksoivat he sitä harjoitella väsymättä. Vuonna 2013 tein samalle porukalle seuraavan sovituksen ja mielessäni alkoi pikkuhiljaa muotoutua kysymys: Voisiko sovittaminen sellokvartetille olla se viisasten kivi, jolla saisin klassisen perusohjelmiston etäisenä kokevia nuoria innostettua jatkamaan soittoharrastustaan?

Opinnäytetyö jakautuu kahteen osaan. Taiteellinen tuotososa koostuu laatimistani 10 sovituksesta eritasoisille (PT2-MOT) sellokvarteteille, näiden teosten harjoittamisesta oppilas- ja ammattilaisyhtyeillä sekä opinnäytekonsertista 5.3.2015. Konsertin voi katsoa seuraavasta linkistä ([Katso konserttitaltiointi tästä](#)). Julkaisen vain sovituksen Franz Schubertin laulusta *Ständchen* (Liite 1) kokonaan tämän opinnäytetyön liitteenä. Varsinaisten rytmimusiikin ja pelimusiikin sovitusteni julkaiseminen ei ole mahdollista tekijänoikeudellisista syistä. Opinnäytetyön kirjallisessa osassa esittelen projektin lähtökohtia, ruodin sen tuotoksena syntyneen uuden opetusmateriaalin pedagogisia ulottuvuuksia sekä raportoin sovitusprosessin ja konserttiproduktion vaiheita. Tarkoituksena on tuoda esiin minulle noin 15 vuoden opetuskokemuksen myötä kertynyttä hiljaista tietoa. Työ on suunnattu erityisesti sellisteille ja muille jousisoittajille, mutta siitä voi olla hyötyä kenelle tahansa pedagogisen yhtyesoittomateriaalin sovittamista suunnittelevalle muusikolle tai pedagogille.

Tämä opinnäytetyö on ammatillinen kehittämisprojekti. Pääasiallisena tavoitteenani on kehittyä sovittajana, jotta voin tulevaisuudessa reagoida nopeammin ja tehokkaammin oppilaideni toiveisiin ja tarpeisiin soitettavan ohjelmiston suhteen. Tarkoitukseni on myös päivittää tietojani ja osaamistani pedagogina hyödyntäen kokemuspohjaani, luennoilta saatua uutta tietoa ja keskusteluja YAMK opiskelijakollegojeni kanssa.

Olen tuntenut olevani Suomen sellonsoitonopetuksen kentässä harvojen joukossa sellokamarimusiikin ambitioideni kanssa. Toisena työn tavoitteena on kartoittaa Suomen sellonsoitonopettajien kiinnostusta sellokamarimusiikkiin, selloyhtyeille sovittamiseen ja improvisaation käyttöön opetusmenetelmänä.

Kolmas tavoite on oikeastaan tavoitekokonaisuus. Se liittyy luonnollisesti uusiin sovituksiini. Uskon, että sellokvartetti voi olla innostusta ja hyvän musiikkisuhteen muodostumista tukeva osa soittoharrastusta. Nuoret kokevat siinä yhteisöllisyyttä ja pääsevät vaikuttamaan soitettavaan ohjelmistoon. Tämä on soittoharrastuksen mielekkyyden kannalta erittäin tärkeää. Tavoitteena on siis luoda hyvin soivia, nuoria kiinnostavia ja heidän soittotekniikkaansa kehittäviä sovituksia rytmimusiikin kappaleista sellokvartetillemme. Mielestäni hyvä sellokvartettisovitus sisältää temaattista soitettavaa kaikille yhtyeen jäsenille ja hyödyntää sellon laajaa äänialaa tehokkaasti. Tavoitteenani on tuoda sovitukseen improvisointia. Suomen Musiikkioppilaitosten liiton *Sellon tasosuoritusten sisällöissä ja arvioinnin perusteissa* (SML Sello 2005, 3-8) mainitaan, että oppilaalla pitää olla esimerkiksi tutkintotilanteessa mahdollisuus improvisoida tai esittää omia sävellyksiään.

Työ etenee siten, että luvussa 2 kuvaan työn lähtökohtia. Tärkeitä lähtökohtia ovat opetusfilosofiani ja toimintani Suomen musiikin kentässä. Viitekehystenä on pyrkimys löytää keinoja motivoida nuoria sellistejä jatkamaan soittoharrastustaan murrosiän vaikeiden vuosien – vaaran vuosien – ohitse. Ratkaisumalliksi esitän sellokvartetissa soittamista. Olen kartoittanut kyselyn avulla sellokamarimusiikkitoiminnan laajuutta ja työtapoja Suomessa. Luvussa 3 käyn läpi kertynyttä aineistoa ja esittelen valikoiden kustannettua ja kustantamatonta sellokamarimusiikkikirjallisuutta. Luvussa 4 kuvaan kehitystäni sovittajana sekä uusien sovitusten syntyyn, muotoutumiseen, harjoittamiseen ja lopulta esittämiseen liittyviä vaiheita. Opinnäytetyöni ytimen muodostavat luvut 5 ja 6. Niissä kuvaan muutamia sellokvartettia kehittäviä työtapoja ja uusien sovitusten pedagogisia ulottuvuuksia. Luvussa 7 käyn uudet sovitukset läpi kappale kappaleelta.

2 Lähtökohtia

2.1 Musiikkipedagogi ja muusikko

Toimin aktiivisesti maamme musiikin kentällä sellistinä, kamarimuusikkona, barokkimuusikkona, orkesterimuusikkona ja sellonsoitonopettajana. Koen hyvin voimakkaasti, että muusikkous ja opettajuus minussa eivät voi olla olemassa ja kehittyä ilman toisiaan. Muusikkona opin soittamisesta joka päivä lisää harjoitellessani oppilaideni kanssa sellonsoiton perustekniikkaa ja verbalisoidessani heille soittamisen abstraktimpia ilmiöitä. Toisaalta voin opettajana puhua oppilailteni musiikin esittävästä puolesta kokemuksen syvällä rinta-äänellä. Innostan heitä musisoimalla soittotuntitilanteessa yhdessä heidän kanssaan ja antamalla heille tarvittavat esimerkit vaivattomasti – soittamalla.

Kamarimusiikki on ollut minulle aina soittamisen muodoista lähinnä sydäntä. Se on kuin soittajiensa syvällistä keskustelua. Tila yleisöineen muodostaa tapahtuman ympärille ainutkertaisen todellisuuden, josta voi taltioimalla vangita vain pienen osan. Kamarimusiikkikonsertin intiimissä tunnelmassa kiteytyy musiikin syvin olemus: kun soittajat, tila ja yleisö yhtyvät eläväksi ja alati muuttuvaksi musiikilliseksi organismiksi, syntyy aitoja kokemuksia.

Olen soitonopettajana pyrkinyt tuomaan kamarimusiikin autuutta oppilaiden ulottuville. Musiikkiopistokentän vakava ja valitettava tosiasia on kuitenkin se, että kiristyvässä taloudellisessa tilanteessa ei erillistä resurssia kamarimusiikin opetusta varten useinkaan ole mahdollista irrottaa. Resurssi kamarimusiikin opetukseen otetaan tällöin oppilaan soittotunneista. Hyvin usein opettaja tekee tätä työtä myös ilman korvausta. Näissä puitteissa eri soittimista, ja näin ollen eri opettajien oppilaista, koostuvien kamarimusiikkiryhmien muodostaminen ja ylläpitäminen on erittäin haastavaa. Selloryhmätoiminta on yksinkertaisesti paras tapa tuoda kamarimusiisointi ja yhteissoitto kaikkien oppilaideni ulottuville.

2.2 Selloryhmä opetuksen kulmakivenä

Selloryhmäopetuksesta on vuosien varrella muodostunut opetukseni kulmakivi. Aloitan selloryhmäopetuksen uusien oppilaiden kanssa heti ensimmäisestä syksystä lähtien. Käytän osan aloittavien oppilaiden soittotuntiresurssista yhteiseen viikoittaiseen selloryhmätuntiin. On mielestäni tärkeää, että uusi oppilas tottuu heti alusta asti käymään

musiikkiopistolla kahdesti viikossa. Näin soittoharrastus alkaa hyvällä energialla ja oikeaan suuntaan. Edistymisen kannalta on tärkeää, että soittotunnilla opittu asia kerrataan ryhmätunnilla. Kertaamisen ohella on tärkeää, että soitetaan yhdessä ikätovereiden kanssa. Oppilaat pääsevät osalliseksi yhteisöllisyyden kokemuksista heti alusta alkaen. Kirkkonummen musiikkiopistossa suoritetun Virvatuli-kyselyn tulosten perusteella yhdessä soittaminen ja erityisesti erilaiset yhteissoittoprojektit tuottavat musiikkiopisto-opiskelussa eniten positiivisia kokemuksia, kun kysytään lapsilta ja heidän vanhemmiltaan (KMO Virvatuli 2013).

Alussa selloryhmä toimii alkeisoppimisen tukena ja yhteissoiton tavoitteet ovat maltillisia. Yhteissoittotaitojen oppiminen jo varhaisessa vaiheessa on kuitenkin sellistien myöhemmän kehittymisen kannalta ensiarvoisen tärkeää. Ensimmäisen vuoden selloryhmätunneilla opitaan löytämään yhteinen syke kehorytmiikkaa apuna käyttäen. Opitaan laulamaan ja soittamaan samassa sykkeessä. Opitaan säestämään sellolla omaa ja kaverin laulua ja lopulta opitaan säestämään kaverin soittoa. Opitaan hahmottamaan yksinkertaisia musiikillisia rakenteita ja tunnistamaan toonika – dominantti harmonioita.

Muutaman vuoden ryhmässä soitettuaan pienet sellistit siirtyvät orkesteriin. Orkesterissa he muodostavat automaattisesti toimivan sektion ja kokevat yhteenkuuluvuutta heti orkesterikoulutuksen alusta lähtien. Tässä vaiheessa selloryhmätoiminta muuttuu viikoittaisesta satunnaiseksi. Myös yhteissoiton tarkoitus muuttuu. On mukava silloin tällöin palata soittamaan yhdessä tuttujen sellistikavereiden kanssa. Yhteissoitto tarjoaa tervetullutta vaihtelua oman soiton haasteiden parissa puurtamiseen.

Jälleen säännöllisemmäksi selloryhmätoiminta muuttuu vasta siirryttäessä musiikkiopistotasolle. Pitempi soittotuntiaika (60min) ja oppilaiden iän myötä parantunut kyky itsenäiseen työskentelyyn antavat mahdollisuuden käyttää osan tuntiresurssista taas selloryhmään. Tässä vaiheessa selloryhmätunnit ovat osittain luokkatuntihenkisiä. Soittamisen lisäksi keskitytään kuuntelemaan ja opetellaan analysoimaan ja antamaan palautetta omasta ja toisten soitosta. Osa tunteista käytetään luonnollisesti sellokamarimusiikin soittamiseen. Ollaan ihanteellisessa tilanteessa kun samaan aikaan 4 yhden soitonopettajan parista kymmenestä oppilaasta opiskelee musiikkiopistotasolla. Miten tähän tilanteeseen voitaisiin useammin päästä?

2.3 Soittajan vaaran vuodet

Perustaso 2 on vaativa tasosuoritus sellonsoitossa. Soittoharrastuksen kuusi-seitsemän vuotiaana aloittaneella sellistillä se tulee normaalisti vastaan noin 11 – 13 vuoden iässä. Tutkintoon valmistautuminen vaatii harjoitusmäärien runsasta lisäämistä ja usein lisäopetustakin. Laajamuotoisen teoksen ulkoa opettelu, asemissa soitettavien asteikkojen hallinta, peukaloasemasoiton rutinoiminen ja tulkintojen hiominen asettavat riman korkealle. Kokemukseni mukaan tässä on monen lapsen soittoharrastuksessa vedenjakaja. Osalta loppuu yksinkertaisesti innostus tai kapasiteetti kesken.

Murrosikää lähestyvän nuoren ajankäyttöön kohdistuu kasvavia paineita myös muista suunnista. Nuoret viettävät nykyisin vapaa-aikaansa mieluusti erilaisten ruutujen äärellä. Koulumaailma asettaa omat haasteensa. Koulupäivät pitenevät ja läksyjen tekoon kuluva aika kasvaa ylä-asteelle siirryttäessä. Nuorella on usein muitakin harrastuksia. Taidot ja vaatimustasot kasvavat niissäkin. Joudutaan ehkä tekemään valintoja.

Varhaisnuorella on kasvava tarve sosiaaliseen kanssakäymiseen ikätovereiden kanssa. Myös orastavaa kiinnostusta vastakkaiseen sukupuoleen voi jo esiintyä. Nuoren minäkuva kehittyy ratkaisevasti juuri tässä iässä. Minäkuva on ihmisen omiin kokemuksiin perustuva käsitys hänestä itsestään. Minäkuva alkaa kehittyä jo melko varhain. Se muokkautuu ratkaisevasti murrosiässä ja muotoutuu aikuisena yleensä melko pysyväksi. Kaveripiiri on tärkein viitekehys. Nuori vertaa itseään muihin ja muodostaa sitä kautta kuvaa itsestään (Keltikangas-Järvinen 2006, 156.) Musiikki voi parhaimmillaan olla erinomainen keino rakentaa kuvaa itsestä hyväksyttävänä ihmisenä (Kurkela 1993, 152). Nuori kokee, että hän voi purkaa murrosikään usein kuuluvia tunne-elämän myrskyjä soittamiseen. Toisaalta oman taidon kehittyminen voi suoda syvällisiä onnistumisen elämyksiä (Kurkela 1993, 66).

Murrosikään mennessä muodostunut soittajan identiteetti, voimakas musiikkiopiston ”jengiin” kuulumisen tunne, kohottaa nuoren itsetuntoa ja auttaa näin rakentamaan positiivista minäkuvaa. Soittoharrastuksen on kuitenkin jatkuvasti kyettävä tarjoamaan myönteisiä kokemuksia ja sopivan taseisia haasteita, jotta nuoren motivaatio käyttää aikaa ja energiaa soittoharrastukseen säilyy. Eräs tärkeimmistä innostusta ylläpitävistä tekijöistä on kokemukseni mukaan se, että nuori kokee soittotunneilla soitettavaan musiikkiin mielekkäänä.

2.4 Tradition painolasti

Pidän tärkeänä niin klassisen musiikin kulttuuriperinnön kuin sellonsoiton traditioidenkin siirtämistä seuraaville soittajasukupolville. Tätä arvokasta perintöä on annosteltava oppilaalle sopivina suupaloina, jotta innostus soittoharrastuksen alkutaipaleella voisi ajan ja kokemuksen myötä syventyä elämänikäiseksi harrastukseksi, rakkaudeksi musiikkiin.

Musiikkiopistoon oppilaaksi tuleva lapsi tarvitsee selkeän ja itselle merkityksellisen tarttumapinnan soitettavaan musiikkiin. Alkuopetuksessa tämä tarttumapinta on lastenlaulujen ja kansanlaulujen pohjaton aarreaitta. Sitä hyödynnetään ansiokkaasti erityisesti Colourstrings -metodissa (Viksten 2009, 7). Alkeisopetukseen on olemassa paljon hyvää kotimaista opetusmateriaalia. Esimerkiksi alkeisopetusmateriaalit Vivacello (Cibulka 2002), Sellonen (Kuusisto 2003) ja erityisesti Vivo Sello (Salo, Silvennoinen 2013) tarjoavat lapselle mahdollisuuden aloittaa soittoharrastuksen musiikkileikkikoulusta tai päiväkodista tutuilla lauluilla. Kun taitoa kertyy ja haasteita tarvitaan lisää, ollaan valinnan edessä. Tarttumapintaa voi olla vaikeampi löytää sukeltaessa syvemmälle sellon perusohjelmiston syövereihin.

Sellon klassisen perusohjelmiston mukaan edettäessä kiinnostus soittamiseen voi helposti lopahtaa. Sellon ohjelmistoluettelo (SML ohjelmistoluettelo 2005) on kerrassaan puisevaa luettavaa. Tämä perinteisen sellopedagogiikan raamattu on pullollaan 1950 – 1980-luvuilla julkaistuja soitinkouluja, etydivihkoja ja pikkukappalekokoelmia. Nämä puolestaan ovat pullollaan 1700 – 1800-luvuilla sävellettyä taidemusiikkia. Vaikka luetteloa on viimeksi päivitetty vuonna 2005, ei luettelossa ole yhtään 2000-luvulla sävellettyä teosta, edellä mainituista moderneista suomalaisista, lapsilähtöisistä ja luovaan musikkouteen kannustavista soitinkouluista puhumattakaan.

Soittotunneilla soitettava ohjelmisto onkin keskeinen syy musiikkiopisto-opintojen lopettamiseen (Tuovila 2003, 176). Toisaalta jos oppilas saa itse vaikuttaa tunneilla soitettavaa materiaaliin ja soittaa myös mielimusiikkiaan, voi soitettavan ohjelmiston vaikutus innostuksen säilymiseen olla myös positiivinen (Ikonen 2013, 15). Klassisen musiikin kulttuuriperinnön vaalijana ja sellonsoitonopettajana ei mielestäni ole tarkoituksenmukaista luopua kokonaan perusohjelmiston soittamisesta. Suuresti arvostamaani colourstrings-pedagogi Geza Szilvayta (2015) lainatakseni: *”Viihdemusiikki viihdyttää ja klassillinen musiikki kasvattaa.”* Antamalla oppilaalle vaikutusmahdollisuuksia soitto-

tunnilla soitettavan ohjelmiston suhteen parannetaan samalla oppilaan motivaatiota harjoitella vieraampaa ja samalla haastavampaa musiikkia. Lapsille ja nuorille tutuinta on popmusiikki, elokuvamusiiikki ja nykyään erityisesti pelimusiikki (Kourula 2014, 2). Luontevin tapa tuoda tätä lasten ja nuorten mielimusiikkia osaksi soitonopiskelua on yhteissoitto, minun tapauksessani sellokvartetti. Parhaimmassa tapauksessa tällainen yhteys voi kannatella jäsentensä soittoharrastusta murrosiän vaikeiden vuosien ylitse.

2.5 Sellokvartetista virtaa soitonopiskeluun

Selloryhmätoiminnassani on ollut selkeä aukko siitä eteenpäin, kun selloryhmäläiset noin kolmasluokkalaisina siirtyvät orkesteriin. Sellosektion vakiintumiselle ja orkesterisoiton rutiinien kehittymiselle on hyväkin antaa aikaa, koska seuraavina vuosina vaativaan PT2 tasosuoritukseen valmistautuminen vaatii kuitenkin kaikki liikenevät voimavarat. PT2:n suoritettuaan oppilaat ovat nousseet uudelle tasolle soitossaan. Soitto sujuu niin kaula-aseissa kuin peukaloasemassakin. On syytä hiljentää vauhtia vähäksi aikaa. Tutkintoon valmistautuminen on vienyt veronsa, kun samoja kappaleita on hiottu tutkintokuntoon kuukausikaupalla. Sellokvartetti, jossa oppilaille on mahdollisuus soittaa mielimusiikkiaan yhdessä tuttujen soittokavereiden kanssa, tarjoaa loistavan vastapainon tutkintoa edeltäneelle puurtamiselle. Oikealla tavalla annosteltuna sellokvartetissa soittaminen tukee jäsentensä soitto-harrastusta kokonaisvaltaisesti. Orkesterin ohessa sellokvartetitöiminnan täytyy olla periodiluonteista, jottei synny liikaa kuormitusta.

Tässä vaiheessa tulevat kuvaan tässä projektissa sovittamani kappaleet. Kvartettilaisten perussoittotaito ja yhteissoittovalmiudet ovat jo melko hyvällä tasolla. Soitettavan musiikin ei tarvitse olla enää mahdollisimman helppoa. Tässä vaiheessa voidaan jo tavoitella tarkempaa intonaatiota, monimutkaisempien rytmien ja musiikillisten rakenteiden hallintaa. Monet musiikin perusteiden tunneilla tässä vaiheessa meneillään olevat aihealueet voidaan helposti havainnollistaa sellokvartetitunnilla. Jopa äänenkuljetuksen perusteet voidaan käydä läpi ilman kynää ja paperia, pelkästään soittimien avulla.

Sellokvartetia muodostettaessa on syytä ottaa mahdollisuuksien mukaan huomioon ryhmädynamiikan lainalaisuudet. Vaikka kunnianhimoisesti harjoittelevia kukonpoikia olisi tarjolla, ei samaan yhtyeeseen kannata laittaa neljää sellaista. Tarvitaan johtohahmo, tasapainottava suorittaja, yksi joka on kiitollinen saadessaan olla mukana ja

yksi joka kokee bassolinjan soittamisen tärkeäksi. Vahva VC4 stemman soittaja on yhtyeen soinnin ja puhtauden tarkkuuden kannalta elintärkeä.

Parhaassa tapauksessa Pt 2:n jälkeen perustettu sellokvartetti toimii niin hyvin, että sama kokoonpano jatkaa vielä musiikkiopistotasollakin. Tällöin sellokvartettitoiminta voi muuttua luokkatuntimaisemmaksi. Soittotaitoa on karttunut taas lisää ja harjoittelukin on muuttunut omaehtoisemmaksi. Kaikkea ei tarvitse harjoitella enää alusta pitäen yhdessä. Voidaan luottaa siihen, että stemmat harjoitellaan kotona ja sellokvartettitunnilla voidaan keskittyä yhteissoiton hiomiseen.

3 Sellokamarimusiikki suomessa

3.1 Suomen sellokamarimusiikkitoiminnan kartoitus

Ryhtyessäni tähän projektiin käsitykseni sellokamarimusiikkitoimijoista Suomessa rajoittui muutamiin yhtyeidensä kanssa esillä olleisiin ja toisaalta muutamiin kanssani yhteistyötä tehneisiin sellopedagogeihin. Päätin kartoittaa kyselyn (Liite 2) avulla todellista tilannetta hieman tarkemmin. Lähdin liikkeelle 10 sellopedagogin listalla ja pyysin kyselyyn vastaajia listaamaan, ketä heidän mielestään minun pitäisi vielä haastatella, jotta saisin mahdollisimman kattavan kuvan sellokamarimusiikkitoimijoista Suomessa. Olin kaikkiin yhteydessä ensin puhelimitse ja sen jälkeen lähetin varsinaisen kyselyn sähköpostitse. Maantieteellisesti tavoitin sellopedagogeja kattavasti joka puolelta Suomea. Puhelinkeskustelujen perusteella kaikki pitivät selloyhteytoimijoiden kartoitusta tarpeellisena. Sello on harrastajamäärältään verrattain harvinainen soitin. Suomessa on vain kourallinen oppilaitoksia, joissa on enemmän kuin yksi sellonsoitonopettaja. Muutamat sellonsoitonopettajat kokivat yhteistyökumppanien puutteen ongelmaksi työssään. Kaikki suhtautuivat poikkeuksetta suurella kiinnostuksella tekeillä olleisiin sovituksiini. Verkoston voima on ihmeellinen. Tällä tavalla sain listalleni kaikkiaan 35 nimeä. Aineistoksi sain lopulta 19 sellopedagogin vastaukset. Kysymykseni voidaan jakaa kolmeen teemaan: 1) Verkostoituminen, 2) selloyhteytoiminta sekä 3) opetusmenetelmät ja nuottimateriaali.

Oli mielenkiintoista havaita, että lähialueen kollegojensa lisäksi lähes jokainen kyselyyn vastannut sellopedagogi mainitsi verkostossaan ainakin yhden seuraavista nimistä: Hannu Kiiski, Anja Maja tai Helli Seppä. He ovatkin varsinaisia sellokamarimusiikin pioneereja Suomessa. Hannu Kiiski toivoi tavoittamistani sellokamarimusiikki toimijois-

ta ainoana saada tulla henkilökohtaisesti haastatelluksi. Hän on Sibelius-Akatemian sellonsoiton professorina profiloitunut toimimaan ammattiopiskelijoiden parissa ja erityisesti esittävän sellokamarimusiikin hyväksi. Hänen johtamansa yhtye *Total Cello Ensemble* koostuu suomalaisten ammattiorkestereiden soolosellisteistä. Yhtye edustaa maailmanlaajuisestikin lajityypin ehdotonta eliittiä. Hannu Kiiskin ura juontuu aina suomalaisen sellokamarimusiikin juurille asti. Ensimmäiset kokeilut selloyhtyeillä on hänen mukaansa toteutettu Sibelius-Akatemian opiskelijoiden keskuudessa jo 1970-luvun lopulla (Kiiski 2015). Anja Maja ja Helli Seppä ovat toimivat puolestaan ansiokkaasti lasten ja nuorten sellistien parissa. Anja Maja on kansainvälisesti arvostettu Suzuki-pedagogi. Hän on opetustyönsä ohella käynyt luennoimassa ja pitämässä työpajoja ympäri maailmaa. Hänet on totuttu näkemään suurissa sellotapahtumissa lavalla jopa sadan sellistin kanssa. Helli Seppä on puolestaan maineikas oppilaiden sellokamarimusiikkiryhtyeiden vetäjä ja ansiotunut ryhmäopetuksen pioneeri. Hän on antanut selloyhtyeiden demokonsertteja esimerkiksi Metropolian opiskelijoille. Hän on tuonut ansiokkaasti myös rytmiiikkaa mukaan sellokamarimusiikkiryhtiensä toimintaan. Helli Seppän YAMK opinnäytetyö (2012) *Rytmiiikka soitonopetuksen rikastuttajana. Kokemus, elämys, ilo* on keskeinen lähde omassa opinnäytetyössäni. Esittelen sitä tarkemmin luvussa 6.2.

Kartoituksen toisena teemana oli selloyhtyeitoiminta. Vastausten perusteella voidaan sanoa, että suurin osa kyselyyn vastanneista sellopedagogeista harjoittaa selloyhtyeitoimintaa. Tämä oli minulle yllätys. Vastauksia tarkemmin tutkiessa ilmenee, että suurimmalla osalla tämä selloyhtyeitoiminta tarkoittaa oikeastaan sello-orkesteritoimintaa. Varsinaisia sellokamarimusiikkiryhmiä, joissa jokaisella soittajalla on oma stemma, on vain harvoilla. Usealla heistäkin varsinainen sellokamarimusiikkitoiminta on satunnaista ja projektiluontoista. Kuulun myös itse tähän ryhmään. Halua säännöllisen sellokamarimusiikkitoiminnan käynnistämiseen on laajasti, mutta käytännössä se ei ole toteutunut. Tämä on etupäässä resurssikysymys. Myös mukavuuden halu saattaa painaa paljon vaakakupissa. Kun laitetaan monta sellistiä soittamaan samaa stemmaa ja vahvemmat soittajat kannattelevat heikompiä, saadaan kappaleet konserttikuntoon paljon pienemmällä harjoitusmäärällä.

Kolmantena teemana kyselyssäni oli sellopedagogien käyttämät opetusmenetelmät ja nuottimateriaali. Olin kiinnostunut erityisesti improvisaation käytöstä opetusmenetelmänä selloyhtyeessä. Tämän kartoituksen perusteella improvisaation käyttö opetusmenetelmänä on sellopedagogien keskuudessa vielä melko harvinaista, vaikka esi-

merkiksi opinnäytetöitä, joihin improvisaatio liittyy jollain tavalla, on tehty viime vuosina useita. Erityisen ansiokkaasti improvisaation käyttöön opetusmenetelmänä on YAMK-opinnäytetyössään *Kuuntele ope, ihana ääni! Luovuutta edistävät työtavat instrumenttiopetuksessa* perehtynyt Pietarsaarelainen sellopedagogi Marjukka Puutio (2014). Käsittelen luovuuden edistämistä ja improvisaation käyttöä opetusmenetelmänä tarkemmin luvuissa 5.4 ja 6.3.

Suomalaisten sellopedagogien selloyhteillä käyttämä nuottimateriaali jakautuu karkeasti kustantajien julkaisemiin sovituksiin ja kustantamattomiin sovituksiin. Pääpaino Suomen sellopedagogeilla on tämän kartoituksen perusteella kustantamattoman nuottimateriaalin käytössä. Hyväksi havaitut sovitukset kiertävät pedagogilta toiselle ja muutama heistä sovittaa myös uutta nuottimateriaalia oman oppilasyhteensä tarpeisiin. Tätä materiaalia esittelen valikoiden opinnäytetyöni seuraavissa luvuissa 3.2 ja 3.3. Vastausten mukaan saatavilla on paljon käyttökelpoista sellokamarimusiikkinuottimateriaalia. Yhtä selkeä viesti on kuitenkin se, että laadukkaista rytmimusiikin sovituksista selloyhteille on huutava pula ja kaikki olivat valmiita näitä minun sovituksiani palautetta vastaan kokeilemaan (Liite 3). Muutamat sellopedagogit ovat saaneet sovituksiani jo kokeiltavaksi. Sovitusten nuottimateriaalin viimeistely kuitenkin viivästyi siten, etten ehtinyt saada yhtään kirjallista palautetta tämän työn aineistoksi. Palautteen avulla minulla on tulevaisuudessa mahdollisuus kehittyä edelleen sovittajana.

3.2 Kustannettu nuottimateriaali

Olen tutustunut laajasti kustannettuun sellokamarimusiikkinuottimateriaaliin. Hyvää alkeismateriaalia ja niiden monen sellon versioita on olemassa runsaasti. Suurin osa materiaalista on kuitenkin kahdelle sellolle. Tämä materiaali on suunnattu etupäässä soittotuntitilanteen elävöittämiseen, opettajan ja oppilaan yhteiseen musisointiin. Toki tätä materiaalia on mahdollista soittaa myös kahden oppilaan voimin, mutta niistä puuttuu harmoniaäänten mukanaan tuoma kamarimusiikillisuus. Olen tarkastellut opinnäytetyön aineistona lähinnä kolmelle tai useammalle sellolle kirjoitettua materiaalia.

Erinomaista sellokamarimusiikkimateriaalia on paljon. Esimerkiksi Suzuki-vihkojen opetusmateriaalissa on järjestelmällisesti tehty soveltuvat monen sellon (2-5) versiot lähes kaikista Suzuki sellovihkojen kappaleista. Ne on koottu omaksi *Suzuki Ensembles* vihkosarjaksi. Tämä on erittäin hyvin soivaa ja pedagogisesti johdonmukaista yh-

tyesoittomateriaalia ja palvelee erinomaisesti Suzuki-metodin mukaista ryhmäsoittoa ja tuttujen kappaleiden kertaamisen periaatetta.

Muutamit kansainväliset sellistisovittajat ovat saaneet sovituksiaan kolmelle tai useammalle sellolle julkaistuksi isojen kustantamoiden kautta. He ovat tehneet ansiokasta työtä klassisen musiikin helmien sovittamisessa erilaisille selloyhteille. Esimerkiksi Arpad Pejtsikin sovituksia sellokvartetille on julkaistu Editio Musica Budapestin *Chamber music for violoncellos* vihkosarjassa. Näiden sovitusten kautta edistyneemmät sellistit pääsevät nauttimaan muun muassa pianolle, orkesterille ja erilaisille kamarimusiikkiyhteille alun perin sävelletystä musiikista, Piazzollan tangoista tai vaikkapa kuuluisista yksinlauluista.

Kartoitukseni mukaan suomalaisten sellopedagogien innostus kustantajien julkaiseman nuottimateriaalin käyttöön on vaihtelevaa. Oma kokemukseni mukaan kustantajien julkaisema materiaali on musiikkiopisto-olosuhteisiin usein liian vaikeaa varsinkin silloin kun teokset on sävelletty alun perin selloyhteelle. Esimerkiksi Heitor Villa-Lobosin kuuluisat *Bachianas Brasileiras* nro 1 ja nro 5 ovat harvoin soitettavissa pienemmän musiikkiopiston sellistien voimin. Silloin kun taso on sopiva, on ongelmana usein stemmojen kamarimusiikillisuus. Kuten nuottiesimerkistä (Kuvio 1) nähdään, on melodia usein kirjoitettu vain ylimmälle äänelle ja muut stemmat soittavat puhtaasti säestävää ääntä. Tällä tavalla sovitettu musiikki ei ole mielekästä soitettavaa muiden kuin VC1 stemman soittajan mielestä.

Frühlingslied
Spring Song

F. Mendelssohn (1809-1847)
arranged by K. Krantz

Allegretto grazioso

The image shows a musical score for a string quartet. It consists of four staves: Violin I, Violin II, Viola, and Cello. The key signature has one sharp (F#), and the time signature is 2/4. The tempo is marked 'Allegretto grazioso'. The Violin I part starts with a melodic line, while the other three parts play a rhythmic accompaniment. Dynamics include 'p dolce pizz.' for the Violin I and 'p pizz.' for the other parts.

Kuvio 1. Nuottiesimerkki: Frühlingslied

Toinen melko yleinen ongelma liittyy selloyhtyeen sointiin. Liian suppea neljän selonäänän asettelu C – d1 äänialueelle tuottaa helposti vain pörisevää ja suttuista sointia. Alla olevasta nuottiesimerkistä (kuvio 2) voimme havaita, kuinka kaikki neljä ääntä ovat suppeimmillaan terssin sisällä (A-cis) ja laajimmillaankin vain desimin sisällä (A-cis1). Silloin kun on tarpeen pitää korkeinkin stemma ensimmäisessä asemassa, ei ole tarkoituksen mukaista sovittaa sellokvartetille. Alla oleva esimerkki toteutuisi soinnin kannalta paremmin kolmella, tai jopa kahdella soittajalla.

Nimrod
from the Enigma Variations Edward ELGAR

Adagio. (♩ = 52)

Kuvio 2. Nuottiesimerkki: Nimrod

Rytmimusiikin kappaleista sovitettua kustantajien julkaisemaa nuottimateriaalia on melko vähän saatavilla. Poikkeuksen muodostaa elokuvamusiikki. Nykyään lastenelokuvat ja eepiset seikkailuelokuvat tuotteistetaan hyvin pitkälle. Jo ennen elokuvan julkaisua tuotantoyhtiö tekee päätökset t-paitojen, kahvimukien ja lelufiguurien lisäksi julkaistavista nuottimateriaalisovituksista kaikille mahdollisille soittimille ja kamarimusiikkiyhtyeille. Tällaisen sovittamisen taustalla ei ole pedagogista pyrkimystä kehittää pienten soittajien teknistä soittotaitoa tai musiikillista ilmaisua, vaan myydä mahdollisimman paljon elokuvaan liittyvää oheismateriaalia. Sanalla sanoen; näitä sovituksia ei ole tehty pedagogisista, vaan kaupallisista lähtökohdista. Tähän sarjaan kuuluvat selloyhtyesovitukset sisältävät usein edellä kuvatun kaltaisia soinnillisia tai kamarimusiikillisia ongelmia. Ne on hyvin usein sovitettu mahdollisimman helpoiksi, jolloin äänialan suppeudesta johtuen on hyvin vaikea päästä miellyttävään sointiin. Edelleen nämä versiot on tehty lähes poikkeuksetta niin, että melodista materiaalia on vain yhdessä stemmassa.

Minun konseptissani sellokamarimusiikki toimii etupäässä soittomotivaatiota tukevana, salaa soittotekniikkaa ja muusikkoutta opettavana opetusmateriaalina. Tarkoitukseni on myös pitää yllä opetuskulttuuria, jossa oppilas kokee, että hänellä on mahdollisuuksia vaikuttaa soitettavaan materiaaliin. Oppilaiden toiveet ovat pääasiassa rytmimusiikin, elokuvamusiikin ja pelimusiikin genreistä. Kun oppilas esittää toiveen soitettavasta kappaleesta, on siitä hyvin harvoin löydettävissä tilanteeseen, tasoon ja kokoonpanoon sopivaa kustannettua materiaalia. Ehkä aika on jossain mielessä ajanut perinteisen kustannetun materiaalin ohi? Internet vastaa monessa tapauksessa paljon paremmin syntyneeseen kysyntään.

3.3 Kustantamaton nuottimateriaali

Sellopedagogien keskuudessa leviää kopion kopiona hyväksi havaittuja sovituksia erityyillisistä sävellyksistä. Kaikkiin ei ole tiedossa edes sovittajaa. Tämä on tarpeeseen syntynyttä, pedagogien ja erityisesti oppilaiden ankaran seulan läpi valikoitunutta, takuuvarmasti toimivaa materiaalia. Näitä sovituksia syntyy usein erilaisten yhteistyöprojektien yhteydessä. Oman selloyhteen tarpeeseen sovittavien pedagogien materiaalia voi olla muuten hankalakin saada käyttöön. Tämä johtuu siitä, että monet sellokamarimusiikkitoimijat puuhastelevat omissa ympyröissään toisistaan tietämättä. Yhteistyöprojektit materiaalin vastavuoroisuusperiaatteella ovat omiaan lisäämään materiaalin leviämistä. Tämä sai minut ajattelemaan sitä, että olisi varmasti kiinnostavaa selvittää ketkä kaikki selloyhtye toimintaa Suomessa harjoittavat.

Sellopedagogi Anja Majalla on varmasti yksi laajimmista sellokamarimusiikkinuottimateriaalin kokoelmista. Kävin läpi tämän kokoelman syksyllä 2014. Se sisältää laajan valikoiman Suzuki materiaalia ja kustantajien julkaisemaa selloyhtymateriaalia. Arvokainta antia kokoelmassa ovat vuosikymmenten aikana hänen kokoelmaansa päätyneet kustantamattomat sovitukset eri selloyhtyeille. Kokoelmassa on kymmenittäin Suzuki-pedagogien säveltämiä ja sovittamia teoksia eripuolilta maailmaa, ja vähintään yhtä paljon Suomalaisten pedagogien, sellistien, säveltäjien ja kapellimestareiden selloyhtyeille sovittamia teoksia. Varsinainen aarreaitta. Rajasin katsaukseni koskemaan pelkästään rytmimusiikin kappaleista tehtyjä sovituksia vähintään kolmelle sellolle. Sellokamarimusiikin valtavasta määrästä huolimatta löysin lopulta vain noin 25 kriteerini täyttävää sovitusta. Näistä sovituksista osa oli jo ajautunut aikaisemmin osaksi omaa kirjastoani. Tämä havainto näyttäisi tukevan sellopedagogien kentältä kantautunutta tarvetta uusille rytmimusiikin sovituksille.

Kun syntyy tarve sovitukselle jostain tietystä kappaleesta, ei usein ole aikaa ryhtyä sovitustyöhön. Tässä tilanteessa ajatukset kääntyvät helposti kohti internetin ihmeellistä maailmaa. Sieltä saattaa löytyä sovitus juuri omaan tarpeeseen, vaikka kyse olisi tuoreestakin kappaleesta. Näitä pikasovituksia saa tehtyä hyvällä nuotinkirjoitusohjelmalla muutamalla napin painalluksella. Tällaisia sovituksia vaivaavat kuitenkin usein samantyyppiset ongelmat kuin luvun 3.2 nuottiesimerkeissä (kuvio 1 ja 2). Internetistä ladattavien sovitusten laadun kanssa kannattaa olla todella tarkkana. Kartoitus paljasti tilanteita, joissa tällainen sovitus oli osoittautunut käytännössä käyttökelvottomaksi, koska se sisälsi niin paljon virheitä.

4 Tähtäimessä konsertillinen uutta sellokamarimusiikkia

Haluan olla ajan hermolla ja toimia opettajana innostavasti ja luovuutta edistävästi. Kulloinkin tarkoituksenmukainen opetusmateriaali sisältää kunkin oppilaan tasolle sopivia soittoteknisiä ja musiikillisia haasteita oppilasta innostavaan melodiseen asuun puettuna. Tätä taustaa vasten nousee mieleen väistämättä kysymys: Eikö sitten säveltäminen olisi luontevampi tapa luoda tällaista opetusmateriaalia? Sovittamisen keinoin on mahdollisuus luoda edellä kuvatun kaltaista materiaalia ottaen huomioon myös nuorten toiveet soitettavan musiikin suhteen.

Lasten ja erityisesti nuorten elämä on nykyisin nopeatempoisempaa ja lyhytjännitteisempää, kuin minun nuoruudessani. He viettävät suuren osan ajastaan erilaisten medioiden vaikutuspiirissä. Puhutaan ruutuajasta. Media muokkaa mieltymyksiä. Soittolista- ja musiikkivideokulttuuri tarjoavat jatkuvasti uusia kiinnostuksen kohteita. Tästä johtuen lasten ja nuorten suosikkiyhtyeet tulevat ja menevät. Jo kymmenen vuotta vanha musiikki saattaa olla heille täysin tuntematonta. Tämä on tietysti hätkähdyttävä ajatus taidemusiikin monisatavuotisen historian näkökulmasta tarkasteltuna. Nuoret kuitenkin toivovat soitettavakseen mielimusiikkiaan. Kustannettua nuottimateriaalia tästä aivan uusimmasta musiikista on verrattain rajoitetusti käytettävissä. Internetistä löytyy vapaasti käytettävissä olevia sovituksia, mutta ne ovat harvoin syntyneet pedagogisista lähtökohdista. Tällaiset sovitukset ovat usein äänialaltaan suppeita ja tasoltaan melko helppoja, jotta ne olisivat mahdollisimman monen soittajan ulottuvilla. Tavoitteellisessa soitonopetuksessa ne harvoin voivat toimia teknisiä ja musiikillisia valmiuksia eteenpäin vievänä opetusmateriaalina.

Tarve uudelle hyvin sovitetulle sellokamarimusiikille on olemassa, ja nuoret haluavat soittaa sellokvartetia. Sopivan materiaalin löytäminen on kuitenkin vaikeaa. Yhtälön ratkaisu löytyy pedagogin korvien välistä. Parhaiten omien oppilaiden taitoihin ja mieltymyksiin soveltuvaa materiaalia saa sovittamalla sitä itse.

4.1 Minä sovittajana

Ennen YAMK koulutukseen hakeutumistani, ei kokemusta sovittajana ollut kertynyt minulle vielä kovin paljoa. Sellokvartetille olin tehnyt vasta kaksi sovitusta. Kuten varmasti monella muullakin soitonopettajalla oli minun tieni sovittajana alkanut säästävän stemman kirjoittamisesta johonkin lastenlauluun.

Olin alkanut työvuosien karttuessa haaveilla tämän työn johdannossa kuvailemani vuoden 2000 SubSoundsin kaltaisen projektin järjestämisestä, jossa toimisinkin itse sovittajana. Musiikkiopistomaailmassa realiteetit ovat kuitenkin toiset. Taidoiltaan riittävän homogeenista kahdeksan sellon yhtyettä ei tavanomaisen musiikkiopiston parista kymmenestä sellististä useinkaan saa muodostettua. Musiikkiopisto-olosuhteissa kyseen tulevat noin 3-5 soittajan ryhmät. Kolme stemmaa olisi periaatteessa tarpeeksi luomaan satsia jossa on melodian ja bassoäänen lisäksi yksi harmoniaääni mukana. Kolmen stemman kokoonpanossa sovittajan kädet ovat kuitenkin verrattain sidotut. Halusin säilyttää mahdollisuuden tehdä valintoja harmonian rikastamisen ja rytmisten tehokeinojen käytössä. Halusin myös mahdollisuuden tarjota melodiaa tai muuta teemaattista materiaalia tasapuolisemmin kaikille stemmoille ja toisaalta mahdollisuuden sovittaa yhdestä stemmasta helpomman kuin muista, koska kokemukseni mukaan useimmiten on se tilanne, että yksi soittaja on selvästi heikompi kuin muut. Kun halusin pitää ryhmän kuitenkin toisaalta mahdollisimman kompaktina, muotoutui minulle luontevimmaksi työkaluksi neljän sellon yhtye, sellokvartetti.

Osana YAMK opintojani olen opiskellut sovitusta kahdesta näkökulmasta. Jatko-opiskelijoiden yhteinen sovituskurssi on antanut minulle paljon tietoa sovittamisen peruseriaatteista, sekä eri soittimille kirjoittamiseen liittyvistä yksityiskohdista. Toisaalta olen työstänyt läpi talven myös varsinaisia YAMK opinnäytteeseeni liittyviä sovituksiani ammattilaisohjaajani Marko Puron johdolla. Sain häneltä paljon hyviä ohjeita nuottien ulkoasun parantamiseksi ja joidenkin notaatioon liittyvien asioiden ratkaisemiseksi. Opintojeni loppupuolella elementti-improvisaation kehittäjänä tunnettu Ari-Pekka Kor-

honen toimi toisena sovitusohjaajanani. Rytmimusiikin artikulaatiotapojen sovittaminen taidemusiikin instrumenteille ja tyyliseikkojen juurruttaminen osaksi allekirjoittaneen muusikkoutta, ovat haastaneet meitä kaikkia luovaan ajatteluun. Sovitustunnit molempien kanssa, ovat tuoneet selkeyttä ja syvempää näkemystä sovitustyöskentelyyni.

Olen käyttänyt transkription, sovittamisen ja säveltämisen keinoja uusien sovitusten luomiseksi. Transkriptiolla tarkoitetaan kuultavan musiikin tarkkaa nuotintamista. Sovittamisella tarkoitetaan tietoisesti tehtyjen, tavallisesti nuotinnettujen esitysversioiden luomista ennestään olemassa olevista sävellyksistä. Sovitus voi joko tarkentaa tai muuttaa alkuperäisen sävellyksen yksityiskohtia, mutta sävellyksen kokonaisuuteen sovituksessa ei kajota. (Sovitus: Suuri Musiikkitietosanakirja 6, Otava 1992) Erään toisen määritelmän mukaan sovitus valmistele ja mukauttaa jo valmiiksi sävelletyn teoksen esittämisen ei-alkuperäisessä muodossaan. Säveltämisellä tarkoitetaan kokonaan uuden soivan materiaalin luomista. Opinnäytetyössäni sovittaminen voi sisältää kaikkia edellä mainittuja keinoja.

Pedagogisesta sovittamisesta ei oikeastaan ole juurikaan kirjoitettu. Toisaalta merkittävä osa kaikesta sovittamisesta varmasti tapahtuu pedagogisista lähtökohdista. Jokainen sovittamista keinovalikoimassaan käyttävä pedagogi tietää itse parhaiten oppilaidensa taidot ja tarpeet. Jokainen pedagogi on paras suunnittelemaan myös oman prosessinsa kannalta parhaat työskentelytavat. Minulle oli oman kehittymiseni kannalta tärkeää saada mahdollisimman paljon reaaliaikaista palautetta sovituksistani. Olin valinnut sovitettavaksi oppilaiden toivomaa musiikkia, joten heidän mielipiteensä kiinnosti minua suuresti. Kollegojen mielipide on erityisen kiinnostava sovitusten käytettävyyden kannalta. Ja lopulta yleisön mielipide ratkaisee viime kädessä sen, mikä arvo sovituksillani on.

4.2 Kollegat ja oppilaat koekaniineina

Lähdin sovittamaan uusia kappaleita syksyllä 2014 aikomukseni työstää niitä kahden oppilasyhtyeen kanssa Kirkkonummen musiikkiopistossa. Näiden kahden sellokvartetin kanssa kokeilimme sovituksia monessa vaiheessa. Saatoin usein tuoda vain lyhyitä jaksoja kirjoitettua musiikkia kvartetitunneille saadakseni palautetta ja käytännön kokemuksen ideoideni toimivuudesta. Usein kokeilimme pelkkiä ideoita, osittain minun ja osittain oppilaiden. Kokeilimme jokaisella kerralla myös sellokvartetia kehittäviä harjoituksia ja erilaisia työtapoja. Improvisaation kautta ideoiden ja aiheiden kokeileminen

muodostui tärkeimmäksi työtavaksi. Talven aikana oli työn alla kolme sovitusta kummallakin yhtyeellä. Ennen joulua osallistuimme molempien yhtyeiden voimin Kirkkonummen musiikkiopiston Arco! konserttiin. Tätä kautta sain palautetta ja kehitysehdotuksia sovituksista myös musiikkiopiston opettajakollegoiltani.

Syksyn kuluessa ymmärsin, että sellokvartettitunteja videoimalla saisin kaikki ideat varmuudella talteen. Ajattelin, että saisin paljon tietoa myös oman oppimiseni tueksi tähän projektiin liittyen ja yleisemminkin. Sellokvartettituntien videoimiseen ja opinnäytetekonsertin julkaisemiseen opinnäytetyön liitteenä tarvitsin oppilaskvartettien jäseniltä suostumukset. Suostumusta pyysin oppilailta ja heidän vanhemmiltaan opinnäytetyön liitteenä olevalla tutkimuslupa-lomakkeella (Liite 4). Asianmukaiset tutkimusluvut sain oppilaideni lisäksi konsertissa esiintyneiltä kollegoiltani ja Kirkkonummen musiikkiopistolta.

Jo syksystä lähtien oli selvää, ettei opinnäytetekonsertti olisi toteutettavissa pelkästään oppilasvoimin. Joululoman jälkeen aloitimme sovitusten työstämisen myös ammattilaiskvartetilla. Ammattilaiskvartetin jäsenet toimivat sellopedagogeina tahoillaan. Sain heiltä tarkkanäköistä kritiikkiä sovitusten toimivuudesta ja hyviä ehdotuksia niiden kehittämiseksi.

4.3 Opinnäytetekonsertti

Sovitustyö huipentui SubSounds opinnäytetekonserttiin 5.3.2015 Helsingin Konservatorion konserttisalissa. Sovitukset esitettiin osin oppilaskvartettien ja osin ammattilaisyhtyeen voimin. Konsertti taltioitiin tämän opinnäytetyön liitteeksi. [Katso konserttitaltiointi tästä](#)

Oppilaat ovat olleet musiikkitoiveineen keskeisenä liikkeelle panevana voimana tälle kehittämisprojektille. Heidän innostuksensa säilyminen ajankäyttöön kohdistuvien paineiden ristitulessa, on ollut keskiössä aivan projektin ensi-ideasta lähtöisin. He ovat olleet tiiviisti mukana projektin suunnittelussa ja toteutuksessa temmeltäen vapaana heille rakentamissani luovuuden hiekkalaatikoissa ja toimien korvaamattoman, suodattamattoman palautteen antajina. Oppilaat arvioivat työni onnistumista sovitusteni kiinnostavuuden ja soittomukavuuden tai haastavuuden kautta. Heidän palautteensa on spontaania, suodattamatonta ja näin ollen ehdottoman rehellistä. Tätä taustaa vasten en voinut kuvitellakaan toteuttavani opinnäytetekonserttia ilman heitä. Intensiivinen val-

mistautuminen tähän konserttiin on vienyt kaikkien heidän soittoaan eteenpäin. Edelleen toivon, että projekti on auttanut omalta osaltaan luomaan oppilailleni myönteisiä merkityksiä suhteessa soittamiseen ja rakentamaan hyvää musiikkisuhdetta. Seuraavaksi esittelen konsertissa esiintyvät yhtyeet lyhyesti.

Fortis-Simot oli kaukonäköisesti neljän lahjakkaan kolmasluokkalaisen soittoharrastuksessa kiinni pitämistä varten perustettu yhtye. Tätä yhtyettä varten tein ensimmäiset sovitukseni sellokvartetille. Matkan varrella yksi heistä kuitenkin lopetti opintonsa musiikkiopistossa. Tätä projektia varten kokosimme yhtyeen uudestaan yhteen. Harkitsimme yhdessä uuden jäsenen mukaan ottamista, mutta idea ei ottanut tulta alleen. Päädyimme ratkaisuun, jossa minä korvasin yhtyeessä lopettaneen.

Ghettosellot on viime syksynä muodostettu yhtye. Pysin yleensä muodostamaan musiikkiopistotasolle edenneistä sellisteistä selloyhtyeen. Tänä vuonna minulla oli vain kolme musiikkiopistotasolla opiskelevaa sellistiä, joten päädyin itse soittamaan tässäkin yhtyeessä.

SubSounds juontaa juurensa 15 vuoden taakse tuohon Johdannossa mainitsemaani Stadian sellistien projektiin syksyllä 2000. Kaikki ammattilaiskvartetin jäsenet olivat siinä mukana. Olemme myös projektin jälkeen esiintyneet satunnaisesti sellokvartetina muiden töidemme ohella.

Ylipäätänsä minulle oli alusta asti selvää, että tämän kehittämisprojektin myötä syntyneet sovitukseni pitäisi saattaa kuultavaan muotoon ja mahdollisimman monien saataville. Olen itse nauttinut käsiini kulkeutuneista kopion koptioista ja myös selloyhteyprojektit ja yhteistyökuviot ovat saaneet niistä huomattavaa lisäarvoa. Oltuani itse vuosikausia saamapuolella tahdon nyt pistää hyvän kiertämään jakamalla aktiivisesti näitä sovituksiani kiertoon.

5 Muutamia sellokvartettia kehittäviä työtapoja

Sellon ääni koetaan yleisesti miellyttävänä. Sellon neljän oktaavin ääniala kattaa kaikki perinteiset ihmisäänialat. Sellon ääni on luontaisesti pehmeä kuten alton, mutta siinä on tarvittaessa sopraanon kirkkautta. Sellon ääni soi tumman täyteläisenä kuten basobaritoni, mutta tarvittaessa se tiivistyy tenorin kaltaiseksi kantavaksi metalliseksi

soinniksi. Mielestäni ei ole liioittelua väittää, että sellokvartetti on ihmisääniä lukuun ottamatta monipuolisin ja paras neljästä samasta soittimesta koottu yhtye.

Sellokvartetti ei ole kuitenkaan aivan ongelmaton yhtye. Tarvitaan huolellista stemmojen balansointia ja koko sointiväriskaalan käyttöä, jotta soivasta satsista saadaan oleelliset asiat kuuluville. Esittelen tässä luvussa muutamia sellokvartettia kehittäviä työtapoja. Osa työtavoista ja harjoituksista on muotoutunut useiden vuosien kuluessa ja osaan olen tutustunut vasta tämän projektin myötä.

5.1 Intonaatio

Selloyhtyeessä tarkka intonaatio on yleensä haastavaa ja vaatii paljon harjoitusta. Tähän vaikuttaa voimakkaasti se, että VC1 ja VC4 stemmojen soittajat liikkuvat jatkuvasti soivan alueen äärialueella. Soivan alueen alareunan tuntumassa tärkeää on soittaa selkeällä ja tasaisella äänellä, jotta muiden soittajien on helppo rakentaa siihen päälle sointufunktioiden harmoniset pilarit. Soivan alueen yläreunan tuntumassa liikuttaessa nousee osumatarkkuus erityisen tärkeään rooliin kun sävelten väliset etäisyydet pienevät ja asemanvaihtoja on usein. VC2 ja VC3 stemmojen soittajat saavat soittaa helposti soivalla keskialueella, mutta he ovat normaalista poikkeavassa roolissa. Sellistit soittavat yleensä orkesterissa bassolinjaa ja soolokappaleissaan tietysti melodiaa. Vaatii totuttelua, että kyetään kuulemaan oma ääni satsin keskeltä ja samalla suuntaamaan korvat sekä soivan satsin yläreunaan että alareunaan. Tärkeää on harjoitella nimenomaan VC2 ja VC3 stemmaa pariharjoituksena VC4 stemman kanssa. Tämän harjoituksen jälkeen oman äänen suhde bassoon on helpompi kuulla myös yhdessä soittaessa. Toinen tärkeä perusharjoitusmuoto sellokvartetissa on harmonioiden rakentaminen ääni kerrallaan pohjasävelen päälle. Ensin lisätään avosoinnit, eli oktaavit ja kvintit ja sitten terssit ja septimit. Ilman kiinteäviritteistä soitinta soittaessa on aina syytä pyrkiä luonnonpuhtaaseen intonaatioon harmonisissa pilareissa. Luonnonpuhtaassa intonaatiossa duuriterssit ja pienet septimit ovat hiukan tasavireisiä säveliä matalampia ja molliterssi puolestaan hiukan korkeampi. Esittelen seuraavaksi muutamia vuosien saatossa hyväksi havaittuja harjoituksia korvan herättelemiseksi ja intonaation kehittämiseksi.

Äänten etsintää

Kuka tahansa voi tässä harjoituksessa toimia esisoittajana. On suositeltavaa kierrättää vuoroa ja tehdä harjoitus monta kertaa peräkkäin eritasoisena. Esisoittaja valitsee ää-

nen. Muut etsivät liukumalla ja löytävät vuorotellen perille samaan ääneen. Harjoitus on tarkoitus toteuttaa silmät kiinni jotta kuuloaistimus vahvistuisi.

Intervallipuhtaus ja puhtaus suhteessa bassoon

Tätä harjoitusta teen selloryhmieni kanssa lähes joka tunti soittajien tasosta riippumatta. Harjoituksessa valitaan ensin asteikko tai sointu. Valittua asteikkoa tai sointua soiteetaan ensin unisonossa. Toisessa vaiheessa jakaudutaan ensin kahtia. Vuorosoitannassa joukkue 1 kiipeää yhden oktaavin ylöspäin joukkueen 2 soittaessa pohjasäveltä. Joukkue 1 jää oktaavia korkeammalle soittamaan pohjasäveltä ja joukkue 2 kiipeää perässä. Tätä jatketaan vuorotellen. Tässä harjoituksessa keskitytään kuuntelemaan eri intervallien sointia ja puhtautta. Kolmannessa vaiheessa asteikkoja tai sointua soiteetaan kaanonissa, jolloin harjoituksen kohteena ovat päällekkäiset harmoniat. Tätä harjoitusta kannattaa tehdä kolmella ja jopa neljälläkin joukkueella. Pitää kyetä kuuntelemaan oman äänen intonaatio suhteessa soivan satsin matalimpaan säveleen.

Puhtauden korjaaminen - liukuvat sävelet

Epäpuhtaan soinnun syttyessä soittaja kyllä monesti kuulee, ettei oma ääni ole puhdas, mutta ei välttämättä tiedä kumpaan suuntaan sitä pitäisi liikuttaa. Tämä harjoitus kehittää puhtauden korjaamista. Sovitaan ensin harmonia. Kolme soittajaa muodostavat avosoinnun harmonian pohjasävelin ja kvintein. Neljäs soittaja liikuu kohti duuri tai molliterssiä ensin ylhäältä ja sitten alhaalta päin. Tämä kannattaa toteuttaa ensin yksi-viivaisessa oktaavialassa satsin ylimpänä äänenä. Tätä voi viedä taitojen mukaan eteenpäin. Ensin siirretään liukuva sävel satsin keskelle, sitten matalaan rekisteriin ja lopuksi vielä suppeaan asetteluun. Tässä voi kokeilla muidenkin tehojen liu'uttamista ja kahden eri äänen liukumista yhtä aikaa.

5.2 Musiikillinen reagointikyky ja rytminkäsittely

Yhteinen syke on yhteismusisoinnissa vielä intonaatiotakin tärkeämpi peruspilari, jolle kaikki rakentuu. Tämän pilarin rakentamisen aloitan liikettä ja kehorytmiikkaa opetuksen tukena käyttäen jo pienten selloryhmissä. Kehorytmien käyttö parantaa koordinaatiokykyä ja auttaa yhteisen sykkeen löytymisessä. Rytmiiikan ja motoristen harjoitteiden käyttö selloryhmätunnin alussa auttaa oppilasta rauhoittumaan ja virittäytymään tunnelmaan. Rytmittely myös jaksottaa selloryhmätuntia mukavasti. Tämä on erityisen tärkeää pienemmille oppilaille, joilla saattaa olla vielä vaikeuksia ylläpitää keskittymistä koko oppitunnin ajan. Tällaisia harjoitteita on hyvä tuoda mukaan myös sellokvartetti-

työskentelyyn. Kehorytmiikkaan avulla saavutettuja taitoja voidaan viedä eteenpäin ottamalla instrumentti mukaan rytmittelyyn. Käytän tästä nimitystä sellorytmiikka. Sello-rytmiikan käsitettä avaan luvussa 6.2. Sellokvartetissa yhteistä sykettä voi harjoittaa soittamalla mahdollisuuksien mukaan yhtyeen kaikkien soittajien voimin työn alla olevien kappaleiden melodiaa unisonossa. Edelleen sykettä voi harjoittaa siten, että osa tekee keho- tai sellorytmejä ja osa soittaa kappaletta. Musiikillista reagointikykyä voidaan edistää esimerkiksi seuraavin harjoittein.

Seuraa johtajaa

Tässä harjoituksessa valitaan johtaja. Kaikki soittavat yhdessä. Johtaja määrää omalla esimerkillään tempon ja dynamiikan muutoksista, siitä soitetaanko seisten vai istuen tai vaikka vibraton käytöstä. Mahdollisuuksia on useita. Tämä harjoitus voidaan toteuttaa unisonossa tai työn alla olevaa kappaletta stemmoissa soittaen.

Vuorosoitto

Harjoituksessa soitetaan vuorotellen. Tavoitteena on katkeamaton ketju. Voidaan soittaa esimerkiksi asteikkoa tai helppoa lastenlaulua. Aluksi voidaan sopia soitettavan jakson mitta. Ensin pidempi jakso ja sitten lyhennetään jaksoa kunnes jokainen soittaa vuorollaan yhden sävelen. Lisää haastetta harjoitukseen voi tuoda olemalla sopimatta soitettavan jakson mitta. Tarkoituksena on pyrkiä viestittämään soittaessa eleillä vuorossa seuraavana olevalle soittajalle, koska vuoro vaihtuu.

Sellorytmiikka

Rytmimusiikissa sykkeen merkitys vielä entisestään korostuu. Uusien sovitusten myötä opetukseeni vahvasti mukaan tullutta sellorytmiikkaakin on hyvä harjoitella erikseen. Tässä tavoitteena on soittajalle vieraiden liikeratojen harjoittaminen. Sellorytmiikkaa voidaan aluksi harjoittaa lähes suoraan kehorytmejä sellolla rytmiteltäväksi siirtämällä. Tässä tekniikassa taputukset rintaan, etureisiin ja sivureisiin korvataan taputuksilla sellon yläsarjoihin, yläkanteen ja alakanteen.

5.3 Musiikillisten rakenteiden hahmottaminen

Musiikin perusteiden ja instrumenttiopiskelun yhdistäminen toisiaan tukeviksi saman asian eri puoliksi koetaan usein ongelmallisena. Itse koetan opetuksessani integroida musiikin perusteiden opetusta mahdollisimman paljon juuri ryhmäopetuksen kautta. Pidän sellokvartetia oikein hyvänä foorumina joidenkin tärkeiden musiikin teoreettisten

ilmiöiden käsittelemiseen myös soittamisen näkökulmasta. Monimutkaisempien kokonaisuuksien opettaminen kuormittaisi sellokvartetitunteja liikaa, mutta on olemassa musiikin teoreettisia rakenteita, joiden hahmottamista voi helpottaa yhteysoiton keinoin. Esittelen seuraavaksi yhden.

Äänenkuljetuksen perusteet

Harjoitus alkaa sävellajin valinnalla. Sen jälkeen pyydän oppilaita vuorotellen nimeämään sävellajin perusfunktiot ja luettelemaan sointujen sävelet suuresta oktaavialasta kaksiviivaiseen. Ne piirretään taululle kaikkien näkyville isoina pilareina. Varsinainen harjoitus toteutetaan ensin esimerkin omaisesti I – V7 – I sointukululla ja sen jälkeen esimerkiksi I – IV – V7 – I, tai I – VI – II – V7 - I sointukuluilla. Kertaamme äänenkuljetuksen perussäännöt terssin ja septimin purkamisen suhteen ja ryhdymme soittamaan. Valitaan kaikille pilarista oma aloitusääni, joka sitten kuljetetaan sääntöjen mukaan pilareiden lävitse yhteisessä sykkeessä. Harjoitusta voidaan käyttää myös havainnollisena esimerkkinä musiikkiopistotason teorian kadenssikuunteluun valmistauduttaessa.

5.4 Luovuuden edistäminen

Syksyllä kiinnostuin improvisoinnin käytöstä soituksissani. Hämmennyin lukiessani improvisaatio-oppaita ja aiheeseen liittyvää kirjallisuutta. Luulin avanneeni portin luovuuden maailmaan, missä kaikki olisi sallittua ja kokeiluun kannustettaisiin. Sen sijaan monissa jazzimprovisaatio-oppaissa improvisointia lähestytään hyvin teoreettisesti. Hieman kärjistäen voi sanoa, että niiden mukaan asteikot ja soinnut on hyvä osata soittaa sujuvasti etuperin ja takaperin jotta voi ryhtyä improvisoimaan. Onneksi löysin Marjukka Puution YAMK opinnäytetyön *Kuuntele ope, ihana ääni! Luovuutta edistävät työtavat instrumenttiopetuksessa*. Puution inspiroimana käsitykseni luovuudesta ja improvisoinnista on muodostunut hyvin toisenlaiseksi. Luovuus kuuluu kaikille. Luovuus on meissä kaikissa. Musiikkipedagogina minun tehtäväni on auttaa oppilaitani löytämään ne kanavat, joiden kautta luovuus heissä voi päästä esiin.

Puutio määrittelee luovuutta edistäviksi työskentelytavoiksi soitonopetuksessa improvisoinnin, musiikillisen leikkittelyn ja säveltämisen sekä opettajan oman luovuuden aktivoimat toimintatavat (Puutio 2014, 13 – 14). Olen tässä työssäni keskittynyt näistä lähinnä improvisointiin. Olen kokenut itse strukturoidun improvisoinnin olevan improvisointiin tottumattomalle tai epävarmuutta tuntevalle oppilaalle helpommin lähestyttävissä kuin vapaa improvisaatio. Strukturoidulla tarkoitan tässä improvisointia, jota on rajat-

tu säännöillä. Puution tekstin myötä olen ymmärtänyt, että kyse on osittain myöskin omasta epävarmuudesta ja klassisen musiikin koulutuksen saaneen soittajan syvään juurtuneesta virheiden pelosta. Vapaan improvisaation kokeilu on alkanut kiinnostaa. Tässä on selkeä kehittämiskohde omassa työssäni.

Ornamentointi

Ennen tätä opinnäyteprojektia olen käyttänyt improvisointia lähinnä vanhassa musiikissa. Melodian ornamentointi on ollut riittävän turvallinen ja säännelty tapa improvisoida. Tämä juontaa juurensa omasta kiinnostuksestani barokkisellon soittoon ja vanhan musiikin tyyliin. Perustaso 3 tutkinnossa soitetaan usein laajamuotoisena teoksena barokkisonaattia. Barokkisonaatin hitaiden osien molemmat puoliskot yleensä kerrataan. Kertauksessa syntyy oivallinen tilaisuus melodian koristeluun trillein, akordein ja hyppyjen täytöin. Tämä elävöittää soittoa huomattavasti. Joissakin käyttämissäni kustantajien julkaisemissa sovituksissa ornamentointiin syntyy tilaisuus myös sellokvartetilla soitettaessa.

Improvisaatioalustat

Tämän projektin myötä olen käyttänyt sellokvartetini kanssa improvisaatioalustaa myös sovituksista irrallisena työtapana improvisointiin totuttelussa. Improvisaatioalusta voidaan perustaa mille tahansa harmoniselle pohjalle tai sointukierrolle. Sitten valitaan tietty sävelvalikko, jonka sävelillä sitten improvisoidaan. Sävelvalikko on rajattavissa siten, että jokainen valikon äänistä sopii jokaiseen improvisaatioalustan pohjalla kulkevaan harmoniaan. Usein on hyvä valita vielä jokin tietty rytmisen kuvio jaksottamaan musiikillista keksintää, varsinkin jos improvisoidaan vuoroissa. Improvisointia erilaisilla alustoilla olen tarkastellut tarkemmin luvussa 6.3. Ryhmäimprovisoinnissa kannattaa usein ottaa mukaan myös rooleja elementti-improvisaatiosta. Elementti-improvisaatiota esittelen luvussa 6.3.2.

Improvisointi klassisen musiikin tyyliissä

Improvisointia ei tapahdu pelkästään rytmimusiikissa tai jazzmusiikissa. On hyvä tutustuttaa oppilaat viimeistään musiikkiopistotasolla ainakin kursorisesti myös klassisessa musiikissa improvisointiin. Tätä varten laatimassani harjoituksessa käytetään pohjana luvussa 5.3 esiteltyä äänenkuljetuksen perusteet-harjoitusta. Luodaan samoilla periaatteilla taululle näkyviin jonkin sointukulun äänet pystypilareissa. Valitaan jälleen kaikille soittajille ääni jota he kuljettavat pilarista toiseen. Soitetaan sointukierto ensin kokonuoitein. Seuraavaksi soitetaan sama kierto puolinuoitein, jolloin pilareiden väliin jäävät puo-

linuotit, eli hajasävelet voidaan improvisoida. Seuraavaksi siirrytään neljäsosanuotteihin, jolloin improvisoitavia hajasäveliä on jo kolme jne. Tämä harjoitus on hyvä toteuttaa siten, että vain yksi improvisoi kerrallaan. Jo kolmella hajasävelellä voidaan kokeilla erilaisten kuvioiden muodostamista. Lopuksi voidaan kokeilla kuvioiden muodostamista jonkin tunnetun groundin, esimerkiksi Pachelbelin Kaanonin pohjalle. On hyvä tiedostaa, että olen tässä tiivistänyt yhteen kappaleeseen parin kuukauden sellokvartettituntien improvisaatioisällön. Jos intoa riittää, voi kuvioimprovisointia kokeilla minun sovituksista Ständchenin improvisaatioalustalla.

6 Sovitusten pedagogiset sisällöt

6.1 Soittotekniikka kehittyä

Kun soittaminen on mielekästä, niin harjoittelu maistuu paremmalta ja soittotekniikka kehittyä kuin itsestään. Sovitukseni kehittäväät monipuolisesti varsinkin jousitekniikkaa. Myös flageoletit, glissandot ja kaksoisotteet ovat läsnä sovituksissa. Normaalisti näitä tekniikoita harjoiteltaisiin jonkin etydin avulla. Etydit eivät useinkaan muodostu oppilaiden suosikeiksi ja tekniikan oppiminen voi jäädä vaillinaiseksi. Omien kokemusteni ja oppilaiden palautteen mukaan synkopoivan rytminkäsittelyn, spiccaton, col legnon, ricochet:n, pizzicaton, kvinttien ja akordien harjoittelu on tuottanut hyviä tuloksia. Edellä mainitut soittotekniikat ovat tulleet harjoitelluksi aivan kuin vahingossa.

Näiden sovitusten myötä oppilaat saavat peukaloasemasoittoonsa lisää varmuutta. Käytän alkeisopetuksessa Vivo Sello vihkoa. Vivon esimerkin mukaisesti olen ottanut peukaloasemasoiton mukaan jo ensimmäisestä tai toisesta soittovuodesta lähtien, hieman etenemisvauhdista riippuen (Salo, Silvennoinen 2013, 90–91). Osittain Vivo sello vihkon ohessa ja sen jälkeen soitatan itse laatimiani sorminumerottomia versioita parhaista Suzuki-vihkojen kappaleista. Nämä ovat pitkän aikaa D-duurissa, joten niiden transponoiminen korvakuulolta oktaavia korkeammalle peukaloasemaan sujuu yleensä aika helposti, jolloin voidaan keskittyä peukaloasemasoitossa intonaatioon ja kauniin sellon äänen tuottamiseen. Tätä tehdään ensimmäisten vuosien jälkeen ajoittain siten, että kerätään noin kymmenen kappaleen ohjelmisto, josta sitten soitetaan PT2 tutkinossa jokin helppo yhden oktaavin alueella liikkuva kappale. Tästä johtuen oppilaani ovat PT2: saavutettuaan melko sinut peukaloasemassa soittamisen kanssa. Toki ryhmädynaamiset seikat huomioon ottaen VC1 stemman soittajaksi valikoituvat usein mi-

ten sellaiset soittajat joille transponoiminen ja korvakuulolta opettelu on luontevaa ja joilla on jo tässä vaiheessa sisäsyntyinen pyrkimys kauniin sellon äänen tuottamiseen.

6.2 Kehorytmiikasta sellorytmiikkaan

Kun tehdään sovituksia rytmimusiikin sävellyksistä selloille, joiden sointi on luonnostaan enemmän pehmeä ja pitkäkestoinen kuin lyhyt ja rytmisen, on ratkaistava miten rytmimusiikin iskevyyttä voitaisiin parhaiten toteuttaa akustisesti. Kyseeseen tulevat tietysti erilaiset artikulaation mahdollisuudet niin jousella kuin näppäillenkin soittaessa. Jouduin tämän kysymyksen eteen jo varhain syksyllä aloittaessamme opinnäytekonsertissa esiintyneiden oppilasyhtyeiden kanssa uusien sovitusten ensimmäisten aihoiden työstämistä. Kokeilimme vapaasti erilaisia rytmien tuottamisen tekniikoita: jalalla polkemista, taputtamista, napsuttelua, jousella miekkailua sekä sellon kanteen ja sarjoihin hankaamista, läpsyttelyä, koputtelua, naputtelua ja taputtelua. Oppilaat kokeivat useimmat tekniikat mielekkäiksi ja rytmisen tunnelman luomiseen hyvin soveltuviksi. Osa kokeilemistamme tekniikoista päätyi lopulta sovituksiini asti.

Ryhdyin näistä kokemuksista innostuneena etsimään lisää tietoa tästä aiheesta. Tällä tavalla löysin arvostamani sellopedagogi Helli Sepän (2012) YAMK opinnäytetyön *Rytmiikka soitonopetuksen rikastuttajana. Kokemus, elämys, ilo*. Seppä esittelee työssään kattavasti rytmiikan opintojensa inspiroimana käyttöön ottamiaan soitonopetusta tukevia työtapoja: kehorytmiikkaa, rytmisoitinten käyttöä, laulua, liikuntaa, koordinaatioharjoituksia, improvisointia ja sellon käyttöä rytmisoittimena. Hänen mukaansa opettajan on hyvä käyttää mahdollisimman monipuolisia työtapoja voidakseen kohdata jokaisen oppijan erilaisena yksilönä. Kun oikeat työtavat löytyvät, voi soitonopetus olla parhaimmillaan elämyksellistä (Seppä 2012, 9). Olen jo nyt ottanut osan näistä työskentelytavoista osaksi selloryhmäopetustani. Erityinen mielenkiintoni Sepän työssä kohdistui sellon käyttöön rytmisoittimena. Hän pitää tärkeänä, että selloluokassa olisi paljon rytmisoittimia käytettävissä. Syömäpuikot mahdollistavat rytmittelyn isommassakin ryhmässä kohtuullisella äänen voimakkuudella. Pienemmässä ryhmässä voidaan kokea erilaisia sointivärejä vaikkapa maracassien, tamburiinin, triangelin tai djemben avulla. Iso kaikukoppa mahdollistaa myös sellon käyttämisen rumpuna (Seppä 2012, 17 – 18).

Kun kehorytmiikkaa ja rytmisoitinten soittotapoja ryhdytään toteuttamaan selloa rytmisoittimena käyttäen, on soittotapaa mielestäni luontevaa kutsua sellorytmiikaksi. Notaa-

tio muodostuu sellorytmiikan käytössä haasteelliseksi. Saman on todennut myös Helli (2012, 28) Seppä: ”Itse soveltamalla saa harjoitukset kirjoitetuksi nuoteille eri symboleilla ja väreillä, mutta ne eivät välttämättä avaudu lukijalle ja oppilaalle. Usein tarvitaan sanallinen lisäselvennys harjoituksen kulkuun sekä demonstraatio.” Yksi tapa olisi luoda omat symbolit jokaiselle eri soundille, kuten kehorytmiikan notaatiossa, jossa käytetään yleisesti Keith Terryn kehorytmiikkaviivasto (kuvio 3).

Kuvio 3. Keith Terryn kehorytmiikkaviivasto (Seppä 2012, 30)

Erilaisia sellorytmiisiä soundeja voidaan sellolla toteuttaa ainakin parikymmentä. Lisäksi vaihdot tavallisista soittajaksoista sellorytmiikkajaksoihin ovat sellokvartettisoitossa usein nopeita, koska olen halunnut jakaa sellorytmiikkaosuuksia mahdollisimman tasapuolisesti. Nämä seikat huomioon ottaen kehorytmiikkaviivaston kaltainen notaatio tuottaisi tekstiselitteineen hyvin sekavaa nuottikuvaa.

Olen päätenyt käyttämään ylimmän, keskimmäisen ja alimman viivan kohdalle kirjoitettuja x-nuotteja. Nuotit ovat samoilla viivoilla avaimesta riippumatta. Sellorytmiikalla on minun rytmimusiikin sovituksissa tarkoitus tuottaa pääasiassa rumpusetin bassorummun, virvelirummun ja symbaalien kaltaisia soundeja. Oppilas voi halutessaan etsiä itse sellosta soundit, jotka parhaiten toteuttavat tätä ajatusta. Viivaston alimmalle viivalle kirjoitettu x-nuotti tarkoittaa matalaa, bassorummun kaltaista ääntä. Se voidaan tuottaa esimerkiksi jalalla lattiaan tömistämällä tai sellon kannen alareunaan taputtamalla. Keskimmäiselle viivalle kirjoitettu x-nuotti tarkoittaa keskikorkeaa ääntä. Se voidaan tuottaa esimerkiksi sellon kannen yläreunaan taputtamalla. Ylimmälle viivalle kirjoitettu x-nuotti tarkoittaa korkeaa ääntä. Se voidaan tuottaa esimerkiksi taputtamalla tai sellon yläsarjoihin kynsillä naputtamalla. Alla olevassa nuottiesimerkissä (kuvio 4) nähdään edellä kuvatulla tavalla kirjoitettu neljän tahdin sellorytmiikkajakso sovituksesta *Happy*.

The image shows a musical score for a four-part vocal ensemble (VC) in 4/4 time, marked 'CODA' and '50'. The score features a rhythmic pattern of eighth notes with accents. The first two staves are in treble clef, and the last two are in bass clef. Dynamics include 'mp' (mezzo-piano) and 'CLAP' (clapping). The third staff has 'KNOCK' and 'PIZZ.' (pizzicato) markings.

Kuvio 4. Nuottiesimerkki: Sellorytmiikkajakson notaatio, Happy

Sellorytmiikan käyttö muodostui lopulta toiseksi sovitusteni tärkeistä pedagogisista sisällöistä. Sitä on jossain muodossa kaikkiaan seitsemässä sovituksistani. Sellorytmiikan positiiviset vaikutukset oppilaideni soittamisen mielekkyyteen, sekä sykkeen ja yhteissoiton kehittymiseen ovat kiistattomat.

6.3 Improvisointi erilaisilla alustoilla

Improvisaatio on uusien sovitusteni kiistattomasti tärkein pedagoginen sisältö. Improvisaatiota on käytetty kahta lukuun ottamatta kaikissa sovituksissani. Olen sovituksissani pyrkinyt luomaan improvisaatiosta oppilaille mahdollisimman helposti lähestyttävää. Improvisointi tapahtuu selvästi merkityissä lyhyissä jaksoissa, jotka voidaan toteuttaa tarvittaessa myös ilman improvisointia musiikin siitä erityisesti häiriytymättä. Kutsun näitä jaksoja improvisaatioalustoiksi. Kokemukseni mukaan strukturoitu, tarkoin säännöillä rajoitettu, improvisointi on oppilaille varsinkin ryhmätilanteessa helpommin lähestyttävää kuin vapaa improvisaatio.

Sovitusteni kaikkia improvisointialustoja yhdistää sointukierto. Olen valinnut kappaleista sellaisia jaksoja improvisaatioalustojen pohjiksi, joiden sointukiertoihin on mahdollista valita eritasoisia sävelvalikoita improvisaation pohjaksi. Periaatteena on se, että sävelvalikon kaikki äänet sopivat sointukierron jokaiseen harmoniaan. Tällaisia sointukiertoja ovat sointuastein kirjoitettuna mm. I – V – I, I – IV – V – I ja I – VI – II – V – I.

6.3.1 Improvisaatioalustojen sävelvalikot

Sovitukseni ovat soittajille PT2-tasolta ylöspäin. Tästä syystä aivan yksinkertaisimmat strukturoidun improvisaation muodot, joissa improvisoidaan muuttumattoman harmonian päälle pelkällä rytmillä yhtä tai kahta säveltä varioiden voivat toimia improvisaatioon tutustumisena selkokvartettilaisille. Sovituksieni sävelvalikot jakautuvat karkeasti kolmen tasoihin. Angry Birdsin improvisaatioalusta on joukon helpoin. Siinä VC1 improvisoi sävelvalikolla e-fis-g-h ja VC2 sävelvalikolla cis-d-e. Molemmat ovat toteutettavissa yhden aseman sisällä.

Seuraavan tason sovituksissa Axel F, Billie Jean ja Eleanor Rigby, improvisoidaan pentatonisilla asteikoilla. Duuripentatonisen ja mollipentatonisen asteikon sävelet ovat käytännössä samat. Vain pohjasävel on eri. Asteikoilla on kuitenkin eri harmoniasta johtuen hyvin erilaiset luonteet. Tämä on selvästi havaittavissa Axel F:ssä. Sovituksen alussa improvisoidaan fis-mollipentatonisella asteikolla (fis-a-h-cis-e) ja c-osassa A-duuripentatonisella (a-h-cis-e-fis) asteikolla. Teosesittelyiden yhteydessä, luvussa 7, on mahdollisuus kuunnella sovituksia kappalekohtaisesti. Eleanor Rigby antaa mahdollisuuden kokeilla myös bluesasteikolla asteikolla improvisointia. Bluesasteikossa (e-g-a-b-h-d) mollipentatoniseen asteikkoon lisätään vähennetty kvintti.

Eleanor Rigbyn improvisaatioalusta tarjoaa koko joukon monipuolisimmat improvisointimahdollisuudet. Siinä voi improvisoida edellä mainittujen lisäksi myös luonnollisella e-molliasteikolla. Myös Super Marion (G-duuri) ja Ständchenin (c-molli) improvisaatioalustoissa on tarkoitus improvisoida kokonaisella asteikolla. Kun käytetään suurempaa sävelvalikkoa, on mahdollisuus huonommin soiville sävelille osumiseen muuttuvissa harmonioissa tietysti suurempi. Tässä kannattaa siirtää oppilaille perimätiedon viisaus, jonka mukaan edellä kuvatussa tilanteessa paremmin soiva ääni löytyy aina vierestä!

6.3.2 Elementti-improvisaatiosta

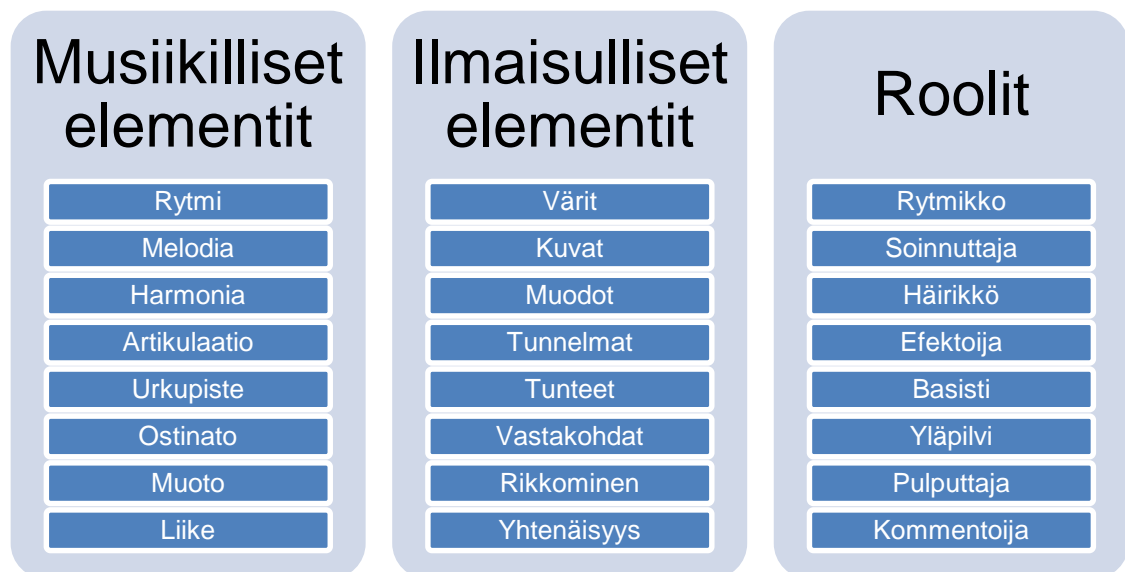
YAMK-opintoihini tänä vuonna on kuulunut myös luovan muusikkouden opintojakso. Kaikki vuosikurssin opiskelijat ovat kokoontuneet kaikkiaan kuusi kertaa tämän talven aikana improvisoimaan yhdessä. Kiinnostuin opintojakson myötä valtavasti kurssin toisen ohjaajan Ari-Pekka Korhosen omassa YAMK-opinnäytteessään vuonna 2012 lanseeraamasta elementti-improvisaatiosta. Ehdin tässä projektissa ottaa sitä mukaan vain muutamaan sovitukseeni. Improvisaation opetuksessa otin elementtejä sen keino-

valikoimasta kuitenkin käyttöön heti kyseistä luovan muusikkouden kurssipäivää seuraavalla omien oppilaideni sellokvartettitunnilla.

Korhosen mukaan elementti-improvisaatio on kokoelma erilaisia tapoja lähestyä improvisointia. Se antaa selkeitä välineitä niin improvisaatioon tutustuville, kuin sitä aikaisemmin harrastaneille. Sointu- ja asteikkopohjaiseen improvisaatioon lisättyä elementti-improvisaatio tarjoaa vaihtoehtoisia tapoja tuottaa musiikkia (Korhonen 2012, 56.) Minulle klassisen musiikin traditiosta käsin maailmaa tarkkailevalle soitonopettajalle, elementti-improvisaatio näyttäytyy erinomaisena keinona tuoda improvisoinnin mahdollisuus myös kokemattomien ja itsestään epävarmojen oppilaiden ulottuville.

Elementti-improvisaatiomenetelmään kuuluu kolme päävalikkoa, josta valitaan improvisaatioon sopivat elementit. Nämä valikot ovat: Musiikilliset elementit, ilmaisulliset elementit ja roolit. Systeemi on avoin ja saa uusia alavalikkoja koko ajan lisää (Korhonen 2012, 60). Taulukossa 1 on esitelty muutamia elementtejä edellä esitellyistä valikoista. Pedagogin näkökulmasta minua kiinnostavat eniten toimintaroolit. Näiden avulla olen jo onnistunut rohkaisemaan monia varovaisempia kokeilemaan improvisointia. Olen käyttänyt *häirikköä* Angry Birdsissä ja *efektoijaa* Super Mariossa. Lisäksi olen jo omalta osaltani osallistunut elementti-improvisaatiovalikoiden laajentamiseen. Eleanor Rigbysä on *kommentoija*, joka saa suunvuoron vain hetkeksi kerrallaan.

Taulukko 1. Valikoituja esimerkkejä elementti-improvisaatiovalikoista (Korhonen 2015b)

7 Sovitukset

Tässä luvussa esittelen tarkemmin sovitusten anatomiaa. En julkaise uusien sovitusteni nuottimateriaalia kokonaisuudessaan tämän työn liitteenä tekijänoikeudellisista syistä, mutta olen liittänyt sitaattioikeuden turvin teosesittelyihin havainnollistavat nuottiesimerkit. Sovitukseni Franz Schubertin laulusta *Ständchen* olen voinut julkaista kokonaisuudessaan tämän opinnäytetyön liitteenä. Sitä saa käyttää ja levittää vapaasti. Sovitukset ovat kuultavissa kokonaisuudessaan konserttitaltiointissa. ([Katso konserttitaltiointi tästä](#)) tämän opinnäytetyön liitteenä olevassa Sovitukset ovat suoraan siirrettävissä ainakin jousikvartetille. Muille kokoonpanoille sovitukset taipuvat pienellä muokkaamisella. Kiinnostuneet voivat olla suoraan yhteydessä tämän opinnäytetyön tekijään.

7.1 Äänialoista ja stemmojen rooleista

Olen sovituksissani pyrkinyt jakamaan mielenkiintoista soitettavaa kaikille stemmoille. Selvyuden vuoksi pysyttelen äänialojen suhteen kuitenkin pääasiassa perinteisessä järjestyksessä, jossa VC1 on satsin ylimpänä ja VC4 alimpana. Olen pyrkinyt tietoisesti laajentamaan sovituksissani sellokvartetin soivaa äänialaa tavanomaisesta ylöspäin. Kokemukseni mukaan ääriään ambientuksen kasvattaminen kirkastaa selloyhtyeen sointia merkittävästi. Jo PT2 tasoissa sovituksissa VC1 stemma ja usein osittain myös joko VC2 tai VC3 stemma liikkuvat sovituksissani peukaloasema D:n alueella. Määrittelen peukaloasemat oktaaviaseman ääriään (Peukalo d-kielellä ja 3. sormi a-kielellä) nimen mukaisesti. Peukaloasema D tarkoittaa siis asemaa jossa peukalo on d-kielellä huiluääni d1: kohdalla ja 3. sormi a-kielellä d2:n kohdalla. Peukaloasemassa soitetaan pääasiassa d- ja a-kielellä. Haastavan juoksutuksen tai hyppykulun helpottamiseksi voidaan peukaloasemassa tilapäisesti soittaa myös paksummilla kielillä. Tällaisia tilanteita tulee vastaan myöhemmillä tasoilla.

Selloyhtye toiminnan kartoitus paljasti yleisen toiveen siihen, että sovitusten stemmat olisivat sopivan eritasoisia, koska sellokvartetin jäsenten taidot vaihtelevat usein merkittävästi. On tärkeää, että jokaiseen rooliin sellokvartetissa löydetään sopiva soittaja. Olen pyrkinyt rakentamaan sovituksiini selkeät roolit. VC1 stemma liikkuu korkealla, joten siihen tarvitaan vahva soittaja. VC2 ja VC3 stemmat liikkuvat pääsääntöisesti kaula-asemissa hyvin soivalla alueella. Näissä stemmoissa pärjää vähän heikompikin

soittaja. VC4 stemma liikkuu pääasiassa matalalla. Se on ainoa puhtaasti komppaava, bassolinjaa soittava stemma. Sykkeen ja selkeän harmonisen pohjan kannalta tämä on yhteen tärkein stemma. On tärkeää, että tähän rooliin löytyy sen merkityksen tiedostava soittaja. Pysin itse yleensä sijoittamaan vahvimman soittajan tähän stemmaan. Joskus syntyy tilanne, jossa joku kvartetin jäsenistä lopettaa. Tällöin opettaja voi siirtyä tähän rooliin ”varastamatta show:ta”. Tällaisessa hybridiyhtyeessä opettaja on parhaaksi avuksi oppilailleen ja kvartetin yhteissoitolle tuottamalla mahdollisimman selkeää ja hyvin intonoitua bassolinjaa – muodostuuhan puhdas harmonia ja melodinen intonaatio aina suhteessa bassostemmaan!

7.2 Sovitukset pähkinänkuoressa

Esitellessäni sovituksia edempänä käytän runsaasti sellisteille ja muille jousisoittajille tuttua terminologiaa sitä tässä tarkemmin avaamatta. Sovitusten pedagoginen sisältö on kirjoitettu pohdiskellen sovitusten musiikillisten ominaisuuksien ilmenemistä nimenomaan selloa soittaessa. Taulukossa 2 on nähtävillä kootusti yksittäisten sovitusten taso, ääniala korkeimman äänen mukaan sekä sovituksessa kehittyvät soittotekniikat.

Taulukko 2. Sovitukset pähkinänkuoressa

Sovitus	Taso	Ääniala	Tekniikka
Axel F	PT2	VC1 –fis1, VC2 –a1, VC3 –e1, VC4 –a	Synkopoiva rytmi, spiccato, sellorytmiikka, improvisaatio
Billie Jean	PT2	VC1 –e2, VC2 –a1, VC3 –b1, VC4 –c1	Synkopoiva rytmi, pizzicato, sellorytmiikka, improvisaatio
Angry Birds	PT2	VC1 –e2, VC2 –g1, VC3 –h1, VC4 –h	Pizzicato, spiccato, col legno, sellorytmiikka, improvisaatio
Super Mario	PT3	VC1 –g2, VC2 –fis2, VC3 –h1, VC4 –c1	Synkopoiva rytmi, pizzicato, flageoletit, glissando, akordit, sellorytmiikka, improvisaatio
Game of Thrones	PT3	VC1 –d2, VC2 –b1, VC3 –f2, VC4 –c1	Pizzicato, spiccato, col legno, ricochet, flageoletit, kvintit, sellorytmiikka
Frozen	PT3	VC1 –d2, VC2 –h1, VC3 –g1, VC4 –g	Spiccato, kvintit, kaksoisotteet, sellorytmiikka, modulaatio

Muruseni	PT3	VC1 –d2, VC2 –d2, VC3 –c1, VC4 –g1	Pizzicato, spiccato, ricochet, flageoletit, kvintit, kaksoisotteet, akordit, improvisaatio
Eleanor Rigby	PT3	VC1 –e2, VC2 –e2, VC3 –c2, VC4 –d1	Synkopoiva rytmi, spiccato, kaksoisotteet, improvisaatio
Happy	MOT	VC1 –es2, VC2 –c2, VC3 –es2, VC4 –g	Synkopoiva rytmi, spiccato, kaksoisotteet, sellorytmiikka
Ständchen	MOT	VC1 –f2, VC2 –c2, VC3 –as1, VC4 –d1	Agogiikka, pizzicato, spiccato, legato, kaksoisotteet, akordit

7.3 Axel F

Axel F on 1980-luvun Beverly Hills Cop komediaklassikon tunnusmusiikki. Sen on säveltänyt ja kaikki raidat itse soittaen levyttänyt Harald Faltermeyer. Vuonna 1985 Axel F nousi myyntilistojen kärkipaikalle Yhdysvalloissa ja monissa muissa maissa. Tämä on ensimmäinen rytmimusiikin sovitukseksi sellokvartetille. Tein ensimmäisen version siitä vuonna 2011.

Sovitus on PT2 tasoa. Se on rakenteeltaan yksinkertainen kolmiosainen muoto. Kaikki stemmat liikkuvat kaula-asemien puitteissa. Stemmat ovat vaikeustasoltaan melko samanlaiset. VC3 stemma on muita helpompi ja VC4 stemma aavistuksen haastavampi. VC1 soittaa melodiaa ja VC4 tarttuvaa bassoriffiä. VC2 stemmassa on käytetty sellorytmiikkaa. VC3 stemma on helpohko harmoniaääni. Roolit pysyvät kautta soituksen samoina. Tässä mielessä olen tullut pitkän matkaa eteenpäin vuodesta 2011.

Sovituksessa haastavinta ja samalla mukaansa tempaavinta on nopeatempoisen synkopoiva rytmi. Jousenhallinta ja erityisesti spiccato kehittyvät tämän soituksen myötä. Sovituksessa on kaksi improvisaatioalustaa. Improvisaatioalusta 1 on nuottiesimerkkinä (kuvio 5) alla. Improvisaatioalusta 1:ssä improvisoidaan fis-mollipentatonisella asteikolla ja improvisaatioalusta 2:ssa A-duuripentatonisella asteikolla. Molemmat jaksot on mahdollista toteuttaa myös ilman improvisointia. ([Kuuntele Axel F tästä](#))

Axel F

Improvisaatioalusta 1

Tämän voi aloittaa VC3 napsuttaen takapotkuja. Sitten VC4 komppi ja VC2 cellodrumming mukaan. VC1 sooloilee fis-mollipentatonisella. Toimii myös soololokiertona minkä tahansa A osan tilalla.

H. Faltermeyer
arr. MPelli

Violoncello 1 *Improvisaatioalusta* Repeat X times

Violoncello 2 *Improvisaatioalusta* *Cellodrumming* Repeat X times

Violoncello 3 *Improvisaatioalusta* *Napsutus* Repeat X times

Violoncello 4 *Improvisaatioalusta* *Komppi* Repeat X times

Kuvio 5. Nuottiesimerkki: Axel F

7.4 Billie Jean

Billie Jean on Michael Jacksonin sävellys vuodelta 1982. Se julkaistiin ensimmäisen kerran Jacksonin soolouran läpimurtolevyllä Thriller. Se on maailman kaikkien aikojen myydyin levy.

Sovitus on PT2 tasoa. Se noudattaa muodoltaan alkuperäistä hieman lyhennettynä. Nuottiesimerkistä (kuvio 6) voidaan havaita, että olen tässä sovituksessa jakanut soolo-osuuksia myös muille kuin VC1 stemmalle. VC1 stemma on selvästi haastavampi kuin muut. Se liikkuu kaula-asemien lisäksi myös peukaloasema D:ssä laajennettuna e2:lla ja edellyttää monipuolisempaa jousitekniikkaa. VC4 on puhdas bassostemma. VC2 ja VC3 stemmat huolehtivat synkopoivasta sointukompista. Molemmilla stemmoilla on kuitenkin myös omat soolojaksonsa.

Sovitus kehittää rytmistä tarkkuutta. VC4 stemman soitto kehittää erityisesti pizzicato-tekniikkaa. Tämä sovitus on erinomainen mahdollisuus opetella kahden sormen pizzicato-tekniikka. Bassokomppi on niin yksinkertainen, että yhtyeen kaikkien soittajien kannattaa opetella se. Sovituksessa ei ole varsinaista improvisaatioalustaa, mutta toisella kierroksella on mahdollisuus soittaa soolokiertoja d-mollipentatonisella asteikolla improvisoiden. ([Kuuntele Billie Jean tästä](#))

The image shows a musical score for four violas (Vc. 1-4) in a 4/4 time signature, key of B-flat major. The score is divided into three systems of measures.

- System 1 (Measures 33-36):** Measure 33 starts with a **C** time signature change. Vc. 1 has a whole note G2. Vc. 2 has a half note G2. Vc. 3 has a quarter note G2 followed by eighth notes. Vc. 4 has a quarter note G2 followed by eighth notes.
- System 2 (Measures 37-41):** Measure 37 starts with a **f** dynamic. Vc. 1 has a quarter note G2. Vc. 2 has a quarter note G2. Vc. 3 has a quarter note G2. Vc. 4 has a quarter note G2. Measure 38 has a **f** dynamic. Vc. 1 has a quarter note G2. Vc. 2 has a quarter note G2. Vc. 3 has a quarter note G2. Vc. 4 has a quarter note G2. Measure 39 has a **f** dynamic. Vc. 1 has a quarter note G2. Vc. 2 has a quarter note G2. Vc. 3 has a quarter note G2. Vc. 4 has a quarter note G2. Measure 40 has a **f** dynamic. Vc. 1 has a quarter note G2. Vc. 2 has a quarter note G2. Vc. 3 has a quarter note G2. Vc. 4 has a quarter note G2. Measure 41 has a **f** dynamic. Vc. 1 has a quarter note G2. Vc. 2 has a quarter note G2. Vc. 3 has a quarter note G2. Vc. 4 has a quarter note G2. Measure 42 has a **f** dynamic. Vc. 1 has a quarter note G2. Vc. 2 has a quarter note G2. Vc. 3 has a quarter note G2. Vc. 4 has a quarter note G2.
- System 3 (Measures 42-46):** Measure 42 has a **f** dynamic. Vc. 1 has a quarter note G2. Vc. 2 has a quarter note G2. Vc. 3 has a quarter note G2. Vc. 4 has a quarter note G2. Measure 43 has a **f** dynamic. Vc. 1 has a quarter note G2. Vc. 2 has a quarter note G2. Vc. 3 has a quarter note G2. Vc. 4 has a quarter note G2. Measure 44 has a **f** dynamic. Vc. 1 has a quarter note G2. Vc. 2 has a quarter note G2. Vc. 3 has a quarter note G2. Vc. 4 has a quarter note G2. Measure 45 has a **f** dynamic. Vc. 1 has a quarter note G2. Vc. 2 has a quarter note G2. Vc. 3 has a quarter note G2. Vc. 4 has a quarter note G2. Measure 46 has a **f** dynamic. Vc. 1 has a quarter note G2. Vc. 2 has a quarter note G2. Vc. 3 has a quarter note G2. Vc. 4 has a quarter note G2.

Kuvio 6. Nuottiesimerkki: Billie Jean

7.5 Angry Birds

Tämä Ari Pulkkisen säveltämä Angry Birds-mobiilipelin tunnusmusiikki on muodostunut modernin pelimusiikin klassikoksi. Tämä on ollut vuosien varrella eniten oppilaiden taholta pyydetty kappale.

Sovitus on PT2 tasoa varsinkin leppoisammassa tempossa soitetuna. VC1 stemma liikkuu peukaloasema D:n alueella laajennettuna e2:lla. VC2 stemmassa on käytetty *col legno battuto* jousitekniikkaa, jossa kieliä lyödään jousen puuosalla. Nuottiesimerkissä-

kin (kuvio 7) nähtävä Col legnon ja pizzicaton yhdistelmä tuo erityistä rytmikkyyttä kappaleen sointiin ja pyrkii imitoimaan alkuperäisversiossa käytettyjen erilaisten lyömäsoittinten sävyä. Lisää rytmistä iskevyyttä tuovat melodian tauoille asetetut x-nuotein merkityt sellorytmiikkajaksot. Tässä kappaleessa ne ovat nopeimmin toteutettavissa vasemmalla kädellä sellon sarjaan taputtaen. Kompin muodostavat VC3 ja VC4 stemmat. VC4 on puhdas bassokomppi. VC3 stemmassa on lisäksi melodisia aineksia.

Sovitus on tempoltaan vauhdikas. Se kehittää reagoitukykyä ja nopean sykkeen hallintaa. Soittoteknisesti sovitus kehittää vielä PT2 tasolla harvinaisempia jousitekniikoita, col legnoa ja spiccatoa. Sovituksessa on improvisaatioalusta. Se on tarkoitus toteuttaa pari-improvisaationa. Elementti-improvisaation toimintaroolina on *häirikkö* VC2 stemmassa. ([Kuuntele Angry Birds tästä](#))

ANGRY BIRDS

ARI PULKKINEN
ARR. MPELLI

The image shows a musical score for four Violoncello parts (VC. 1, VC. 2, VC. 3, VC. 4) in 4/4 time, key of D major. The score is divided into two systems. The first system contains measures 1-5, and the second system contains measures 6-10. The notation includes various rhythmic patterns, rests, and dynamic markings. Specific performance instructions are provided for each part: VC. 1 uses *mp* and *COL LEGNO BATTUTO*; VC. 2 uses *mp*; VC. 3 uses *mp* and *PIZZ.*; and VC. 4 uses *mp*. The score features a mix of eighth and sixteenth notes, rests, and accented notes, with some parts including 'x' marks above notes to indicate specific rhythmic effects.

Kuvio 7. Nuottiesimerkki: Angry Birds

7.6 Super Mario

Super Mario Bros on Nintendon vuonna 1985 julkaisema videopeli. Peli on yksi kaikkien aikojen myydyimmistä kautta aikojen. Pelin ikimuistaisen musiikin on säveltänyt Koji Kondo.

Sovitus on PT3 tasoa lähinnä rytmisen monimutkaisuutensa vuoksi. Nuottikuvan monimutkaisuuden ei kuitenkaan pidä antaa lannistaa. Melodia on niin tarttuva, että lapset oppivat sinnikkäällä harjoittelulla varmasti soittamaan sen. Joskus nuottikuvan hahmottaminen voi olla vielä PT2:n suorittamisenkin jälkeen hidasta tai puutteellista. Tällöin voi käyttää apuna esimerkiksi korvakuulolta opettamista. Avuksi hahmottamisessa voivat myös olla esimerkiksi *Youtube* videopalvelusta löytyvät pelistä nauhoitetut videoesimerkit. Näistä videoista voi hakea innoitusta myös peliin liittyvien ääniefektien soitintamiseen improvisaatiojaksoissa. Olen sovituksekseni soitintanut niistä idiomaattisimmat.

Stemmat ovat kappaleen homofonisesta luonteesta johtuen melko samantasoisia. VC1 stemma liikkuu kaula-asemien lisäksi peukaloasema D:ssä laajennettuna e2:llä. Lisäksi yhdessä kohdassa tehdään hyppy g2:hen. Tämä voidaan toteuttaa tarvittaessa myös oktaavia matalammalta, jolloin sen voi soittaa peukaloasema D:ssä. VC2 stemmaan on ollut mahdollista lisätä rytmisiä elementtejä pelin äänimaisemaa mukailen, koska kappaleen alku on muuten selvästi kolmiääninen. Myöhemmin VC2 on luonteeltaan hyvin melodinen liikkuen usein alaterssinä VC1 stemmalle. VC3 stemmassa on tässä sovituksessa monipuolinen rooli. Homofonisen intron synkopoivan rytmin, kompin ja sello-rytmiikan lisäksi stemmassa on peukaloasema D:n alueella liikkuva melodinen jakso (kuvio 8). VC4 muodostaa alun homofonisen intron jälkeen tässä sovituksessa kompin.

Sovitus kehittää nuotinlukua ja monimutkaisten rytmien hallintaa. Sovituksessa on improvisaatioalusta. Se on tarkoitus toteuttaa ryhmäimprovisaationa. Vain VC4 komppaa ja muut improvisoivat eri rooleista käsin. Tämä toimii Angry Birdsin jälkeen syventävänä harjoituksena elementti-improvisaation käyttöön. Musiikillisista elementeistä VC1 on Melodia ja VC3 rytmi. Toimintaroolina on *efektoija* VC2 stemmassa. Ryhmäimprovisointi kehittää musiikillista reagointikykyä ja vahvistaa soittajien rohkeutta heittäytyä musiikin vietäväksi ja tehdä luovia ratkaisuja hetkessä. ([Kuuntele Super Mario tästä](#))

The image displays two systems of musical notation for a piece titled 'Super Mario'. The first system starts at measure 30 and the second at measure 34. Each system consists of four staves labeled VC1, VC2, VC3, and VC4. The notation includes various rhythmic patterns, triplets, and specific performance instructions such as 'FLAG.', 'IMPROVISOI TOKIN PELIÄÄNI', and 'ALISS.'. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4.

Kuvio 8. Nuottiesimerkki: Super Mario

7.7 Game of Thrones

The Game of Thrones on yhdysvaltalainen fantasiatv-sarja. Se perustuu George R. R. Martinin Tulen ja jään laulu -fantasiakirjasarjaan. Sellolla on vahva melodinen rooli Ramin Djawadin säveltämässä tunnusmusiikissa. Ramin Djawadi on säveltänyt runsaasti elokuva- ja pelimusiikkia.

Sovitus on PT3 tasoa. Alkuperäisversionsa tumman soinnin vuoksi tämäkin sovitusta liikkuu suurimmaksi osaksi kaula-asemissa. VC1 menee vain paikoin g1:n yläpuolelle. VC2 ja VC3 stemmoissa on käytetty runsaasti sellorytmiikkaa ja col legnoa, jotta sointi ei menisi keskialueella tukkoon. VC4 stemmassa on käytetty ricochet jousitekniikkaa ja paljon kvinttejä.

Sovitus kehittää laajasti jousitekniikkaa ja erityisesti kvinttisoittotekniikkaa. Kvintit VC4 stemmassa ovat varteenotettava vaihtoehto silloin kun tarvitaan jämäkkyyttä ja volyymin soivan satsin matalaan päähän (kuviokuva 9). Peräkkäisten kvinttien soitto vaatii kuitenkin vasemmalta kädeltä napakkaa otetta. Intonaation epätarkkuus ja soinnin sut-

tuisuus kvinttejä soittaessa johtuu usein siitä, että soittaessa kvinttejä kaadetulla sormella korkeampi kieli ei painu pohjaan. Tämä johtuu otelaudan pyöreystä ja siitä, että korkeampi kieli usein sattuu sormen ensimmäisen nivelen kohdalle. Kvinttien soittoon tarvitaan vasemman käden voimaa. Tätä voimaa on syytä harjoitella erikseen, jotta vältetään käden kipeytymiseltä. ([Kuuntele Game of Thrones tästä](#))

The image displays a musical score for four violas (Vc. 1-4) from the Game of Thrones soundtrack. The score is divided into three systems of measures.

- System 1 (Measures 122-128):** Starts at measure 122 with a box labeled 'A'. Vc. 1 has a dynamic marking of *f. ff*. Vc. 3 has an *ARCO* marking. Vc. 4 has a dynamic marking of *f. ff*. The music features complex rhythmic patterns and slurs.
- System 2 (Measures 129-135):** Starts at measure 129. Vc. 1 has a dynamic marking of *f. ff*. The music continues with intricate textures across all four staves.
- System 3 (Measures 136-142):** Starts at measure 136 with a *CODA* marking. Vc. 1 has a dynamic marking of *p*. Vc. 2 has a *PIZZ.* marking. Vc. 3 has a dynamic marking of *p*. Vc. 4 has a dynamic marking of *p*. The section concludes with a final *ff* dynamic marking.

Kuvio 9. Nuottiesimerkki: Game of Thrones

7.8 Muruseni

Muruseni on Jenni Vartiaisen ja Jukka Immosen sävellys. Se julkaistiin *Seili* albumilla vuonna 2010. Kappale on moniulotteinen sekä sävellyksellisesti että sanoitukseltaan ja antaa mahdollisuuksia näin hyvin erilaisille tulkinnoille. Lyhyen historiansa aikana sävellyksestä on muodostunut suosittu toivekappale niin häissä kuin hautajaisissakin.

Sovitus on PT3 tasoa. Siinä on laaja intro alkuperäisestä versiosta poiketen. Sellon hankaaminen, tuulen suhina, flageoletit ja ricochet jousitekniikan käyttö luovat eteeristä tunnelmaa. Tempo on selvästi alkuperäistä hitaampi. VC1 stemma kantaa päävastuun melodiasta. Melodia liikkuu usein melko matalalla. Soinnin suttuisuuden välttämiseksi sovituksessa on tästä syystä paikoin hyvin kevyesti soinnutettuja jaksoja. Sovituksessa on melko laaja dynaaminen skaala. VC3 stemma on selvästi muita helpompi, mutta silläkin on oma soolonsa. VC2 stemmassa on paljon temaattista soitettavaa ja herkullisia vastaääniä melodialle. VC4 stemma on jälleen puhtaasti komppaava stemma.

Sovitus kehittää laajasti molempien käsien tekniikkaa. VC1 stemmassa kehitty jousikäsi ricochet jousitekniikan muodossa. Pizzicato akordien (kuvio 11) soittaminen vahvistaa VC4 stemman soittajan vasenta kättä. ([Kuuntele Muruseni tästä](#))

The image displays a musical score for the piece 'Muruseni'. It consists of two systems of four staves each, labeled VC1, VC2, VC3, and VC4. The first system starts at measure 27. The VC1 staff features a melodic line with various note values and rests. The VC2 staff has a more rhythmic accompaniment. The VC3 staff provides harmonic support with chords and single notes. The VC4 staff is primarily a bass line with chords. A box containing the number '8' is placed above the VC1 staff at the beginning of the second system. The second system starts at measure 31. The VC4 staff in the second system includes the instruction 'ARCO' above a note. The score is written in a key signature of one flat and a 3/4 time signature.

Kuvio 10. Nuottiesimerkki: Muruseni

7.9 Frozen

Disney-elokuva Frozenin voimakappale *Let it go* on ollut hyvin kysytty oppilaiden keskuudessa. Kappaleen ovat säveltäneet Kristen Andersson-Lopez ja Victor Lopez. Sovitukseni myötäilee muodoltaan melko tarkoin elokuvan ääniraidalla olevaa versiota, jossa on radiosoitossakin pyörineestä kaupallisesta versiosta poiketen laaja c-osa.

Sovitus on PT3 tasoa. Olen tässä sovituksessa pyrkinyt jakamaan melodisia osuuksia VC1 stemman lisäksi myös VC2 ja VC3 stemmoille. Ainoastaan VC4 stemma on puhtaasti komppaava stemma. Sovitus on laajuutensa vuoksi selkeästi PT3-tasoinen. Eriytisesti VC1 stemma on haastava sekä teknisesti että tulkinnallisesti.

Sovitus kehittää laajasti molempien käsien tekniikkaa sekä erityisesti taiteellisia ja tulkinnallisia valmiuksia. Eriytisesti tässä sovituksessa joudutaan harjoittamaan intonaatiota, koska kvinttejä ja muita kaksoisotteita on kaikissa stemmoissa. Toisaalta juuri sen takia tämän sovituksen myötä on mahdollisuus päästä todella muhkean sellosoundin äärelle, kuten nuottiesimerkistä (kuvio 10) voidaan havaita. ([Kuuntele Frozen tästä](#))

The image displays two systems of musical notation for the song 'Let It Go' from the movie Frozen. Each system consists of four staves, labeled VC1 through VC4. The first system starts at measure 102 and features a forte (*ff*) dynamic. The VC1 staff has a treble clef, while the VC2, VC3, and VC4 staves have bass clefs. The second system starts at measure 107 and includes dynamics such as mezzo-piano (*mp*) and pianissimo (*pp*). The notation includes various rhythmic values, accidentals, and articulation marks like accents and slurs.

Kuvio 11. Nuottiesimerkki: Frozen

7.10 Eleanor Rigby

Paul McCartneyn säveltämä *Eleanor Rigby* ilmestyi vuonna 1966 Beatles albumilla *Revolver*. Se on toinen itse valitsemistani kappaleista. Olin vuosia aiemmin soittanut kappaleesta Timo Alakotilan jousikvartettisovitusta. Ajattelin jo tuolloin kappaleen sopivan mainiosti sellolyhtyeelle. Tein oman sovitukseni Timo Alakotilan sovitusta hyödyntäen. Muokkasin säestyskuviointia erityisesti VC1 ja VC2 stemmoissa monipuolisemmaksi ja paremmin sellisteille soveltuvaksi ja tein kappaleeseen intron ja loppusoiton luodakseni lisää erilaisia improvisointimahdollisuuksia. Sovitus on PT3 tasoa. Melodisia jaksoja on melko tasaisesti kaikilla stemmoilla. VC3 stemma on aavistuksen helpompi kuin muut. Staccatoa, spiccatoa ja kaksoisotteita on kaikissa stemmoissa (kuvio 12).

Nopean tempon ja synkopoivan rytmin ansiosta jousenkäytön ja rytminkäsittelyn napakkuus kehittyvät tämän sovituksen myötä. Sovituksessa on improvisaatioalusta. Siinä voi improvisoida luonnollisen e-molliasteikon sävelin. Improvisaatioalustassa on tällä kertaa myös kirjoitettua melodista materiaalia. Improvisoijan olisi tarkoitus toimia elementti-improvisaation *kommentoijan* roolissa silloin kun kirjoitettu melodia on pitkällä äänellä tai tauolla. ([Kuuntele Eleanor Rigby tästä](#))

The image displays a musical score for the piece "Eleanor Rigby" by Paul McCartney, arranged for a string quartet. The score is divided into two systems, each with four staves labeled vc. 1, vc. 2, vc. 3, and vc. 4. The key signature is one sharp (F#), and the time signature is 4/4. The first system starts at measure 71 and ends at measure 74. The second system starts at measure 75 and ends at measure 78, marked with a "CODA" box. Dynamics include *f* (forte) and *mf* (mezzo-forte). The score features various rhythmic patterns, including staccato and spiccato markings, and includes a section of improvisation indicated by a box labeled "CODA".

Kuvio 12. Nuottiesimerkki: Eleanor Rigby

7.11 Happy

Happy oli vuonna 2014 spotifyn soitetuin kappale ja se on saavuttanut listan kärkipaikan yli 20 maassa. Sen on vuonna 2013 säveltänyt amerikkalainen laulaja Pharrell Williams. Kappale oli monen oppilaani toivelistalla.

Sovitus on MOT tasoa. Se on erittäin haastava rytmisesti ja yhteissoitollisesti. Lisäksi se on f-mollissa. Halusin säilyttää alkuperäisen sävellajin, vaikka se on sellolla soinnillisesti melko vaikea. Kappaleen pyöreä ja aavistuksen tukkoinen soundi on paremmin saavutettavissa sellolla ”huonosti” resonoivassa sävellajissa. Temaattista soitettavaa on kaikissa stemmoissa. Sovitus ei liiku kovin korkealla, mutta haasteita riittää siitä huolimatta: Spiccatoa, kaksoisotteita ja nopeita pizzicatoa, arcon ja sellorytmiikan vaihteluita. Kappaleen keskellä on alkuperäistä versiota kunnioittaen pitkä sellorytmiikkajakso. Sovituksessa ei ole improvisaatioalustaa. Varsinkin VC1 ja VC2 voivat kuitenkin vapaasti elävöittää stemmaansa improvisaation keinoin. Kertosäe toistuu sovituksessa monta kertaa. Lyhyet soolojaksot vaihtelevat stemmasta toiseen (kuvio 13). Koristelu sopii esimerkiksi viimeiseen kertosaäkeeseen loistavasti. ([Kuuntele Happy tästä](#))

The image displays a musical score for the song 'Happy' by Pharrell Williams, specifically a section for four violas (VC1, VC2, VC3, VC4). The score is written in F major and 4/4 time. It begins with a treble clef and a key signature of one flat (F major). The first system starts at measure 18 and ends at measure 22. The second system starts at measure 23 and ends at measure 27. The dynamics are marked as *f* (forte) for the first staff and *mf* (mezzo-forte) for the other three. The score includes various articulations such as accents, staccato, and slurs. The first staff (VC1) features a prominent melodic line with eighth and sixteenth notes, while the other three staves (VC2, VC3, VC4) provide harmonic support with sustained notes and rhythmic patterns. The score concludes with a double bar line and a repeat sign.

Kuvio 13. Nuottiesimerkki: Happy

7.12 Ständchen

Ständchen, serenadiksikin kutsuttu Franz Schubertin yksinlaulu ei esittelyjä kaipaa. Halusin tehdä projektissa myös yhden sovituksen klassisen musiikin sävellyksestä. Sanotaan, että sellon ääniala ja sointiväri on soittimista lähimpänä ihmisen ääntä. Koloratuuriaarioita lukuun ottamatta miltei mitä tahansa lauluäänelle kirjoitettua musiikkia voi suoraan soittaa sellolla. Sovituksesta saamani palautteen perusteella on helppo luvata, että tulen kirjoittamaan tulevaisuudessa lisää sovituksia nimenomaan lauluista.

Sovitus (Liite 1) on MOT tasoa. Vaikka ääniala ja sointiväri tukevatkin laulujen soittamista sellolla, on niiden soittamisessa omat haasteensa. Tässä sovituksessa VC1 on selvästi muita stemmoja haastavampi ja kantaa päävastuun melodian kuljettamisesta. VC2 ja VC3 stemmoissa on myös temaattista materiaalia ja VC4 soittaa bassolinjaa. Sovitus kehittää erityisesti soinnin laulavuuteen, melodian kuljettamiseen ja elävän fraasin muodostamiseen liittyviä taitoja (kuvio 14). Sovituksessa on myös improvisaatioalusta. Sitä on tarkoitus käyttää hiekkalaatikkona, jossa voi kokeilla tapoja muodostaa klassisen tyylin melodisia rakenteita improvisoiden. Esitysversiossa soitetaan kernaasti vain kirjoitetut stemmat. ([Kuuntele Ständchen tästä](#))

The image shows a musical score for four violas (Vc. 1-4) in G minor. The score is divided into two systems. The first system starts at measure 55 and ends at measure 60. The second system starts at measure 61 and ends at measure 66. The score includes various performance instructions such as *f*, *ff*, *p*, *ARCO*, *PIZZ.*, *RIT.*, and *ACCEL.*. The first system features a melodic line in Vc. 1, a bass line in Vc. 4, and harmonic support from Vc. 2 and Vc. 3. The second system continues the melodic and harmonic development, with Vc. 1 playing a more active role.

Kuvio 14. Nuottiesimerkki: Ständchen

7.13 Syntyikö mielekästä ja kehittävää soitettavaa?

Reflektoin otsikon kysymystä suhteessa oppilailta, opinnäytekonsertissa esiintyneiltä kollegoilta ja asiantuntijaohjaajiltani saamaani palautteeseen. Palautteen kerääminen ei ole ollut systemaattista. Useimmat kommentit ja kehittämisehdotukset olen kirjannut ylös aiheesta syntyneen spontaanin keskustelun jälkeen. Tein muistiinpanoja sovituksiini liittyen ainoastaan asiantuntijaohjaajieni Marko Puron ja Ari-Pekka Korhosen sovitustunneilla. Olen yksilöinyt molemmilta yhdet sovitustunnit tämän työn lähteiksi. Oppilaideni kommentit koskevat vain niitä sovituksia joita ehdimme vuoden aikana kahdessa sellokvartetissani kokeilla. Frozen, Muruseni, Eleanor Rigby ja Happy saavat tässä mielessä tulikasteensa vasta ensi lukuvuonna. Alkuperäinen pyrkimykseni kerätä kirjallista palautetta sellopedagogikollegoilta heidän kokeiltuaan sovituksiani oppilaidensa kanssa, ei lopulta toteutunut aikataulusyistä. Nuottimateriaalien viimeistely jäi niin viime tippaan, ettei kokeiluille jäänyt enää tänä keväänä aikaa.

Tavoitteenani oli kyetä luomaan hyvin soivia, nuoria kiinnostavia ja heidän soittotekniikkaansa kehittäviä sovituksia rytmimusiikin kappaleista. Kiinnostus oli tietysti jo etukäteen taattu kun oppilaani olivat mukana päättämässä sovitettavat kappaleet. Kiinnostus ei lopahtanut, vaikka sovituksista tuli osin melko haastavia. Onnistuin mielestäni melko hyvin rakentamaan koko sellon soivaa äänialaa hyödyntäviä ja temaattista materiaalia kaikille soittajille tarjoavia sovituksia. Pyrkimyksellä kirjoittaa mielenkiintoisia stemmoja on myös varjopuolensa. Marko Puron (2015) mukaan aloittelevan soittajan tunnusmerkistöön kuuluu voimakas tarve kirjoittaa satsi ikään kuin ”liian täyteen”. Tämä on selvästi nähtävissä sovituksissani. Samasta syystä osasta sovituksia tuli musiikkiopistotasoisille soittajille varsin haastavia. Aika näyttää, riittääkö sovitusteni vetovoima auttamaan oppilaita ponnistamaan hieman liian korkealle asetetun riman yli. Vasta viimeisten joukossa valmistuneessa *Muruseni* sovituksessa kykenin luomaan myös tilaa ja kuulautta sointiin. Tällaiset kevyemmin soitinnetut jaksot suurentavat dynaamista skaalaa ja antavat huippukohdille selvästi lisää tehoa.

Kappaleita Frozen, Muruseni ja Ständchen lukuun ottamatta, olen käyttänyt kaikissa sovituksissani sellorytmiikkaa. Oppilaat ovat kokeneet rytmittelyn innostavana. Myös ohjaajiltani ja kollegoiltani saaman palautteen mukaan sellorytmiikka tuo sellokvartetin sointiin tervetullutta iskevyyttä. Parempi jousitekniikan napakkuus ja rytmimusiikin tyylien parempi tuntemus toisivat Ari-Pekka Korhosen mukaan vielä lisää uskottavuutta sovituksiin. Artikulaatiomerkinnoilla on mahdollista auttaa soittajia hahmottamaan pa-

remmin rytmimusiikin artikulaatiotapoja (Korhonen, 2015). Sellorytmiikan käytössä on myös haasteita erityisesti rytmisen jatkuvuuden suhteen. Ei ole mielekasta täyttää kokonaista stemmaa pelkillä rytmeillä. Kohokohtien luomiseksi ja harmonian täydentämiseksi täytyy joskus kirjoittaa kaikille stemmoille soitettavaa. Liian kokonaiseksi kirjoitetun rumpusetin imitoivan sellorytmiosuuden katkeaminen tällaisessa kohdassa kiinnittää huomion väärään paikkaan (Puro 2015). Myös rytmikkäät pizzicatot lyhyenä jourella soitetut iskut ovat rytmisiä elementtejä. Sellorytmiikan harkittu käyttö soitetujen rytmikuvioiden lisänä tuottaa luontevan kokonaisuuden, jossa toisen puuttuminen ei aiheuta pulssittomuuden tuntua sovituksessa. Tähän pitää pureutua huolellisemmin tulevaisuudessa.

Improvisaatioalustoja on Game of Thronesia ja Frozenia lukuun ottamatta kaikissa sovituksissa. Tarkoitukseni on tulevaisuudessa tuoda tätä elementtiä opetukseeni entistä vahvemmin. Ajatukseni oli luoda jonkinlaista progressiota improvisoinnin ohjaamiseen näiden sovitusten avulla. Sovituksia kertyi tähän tarkoitukseen liian vähän. Kappaleen sävellaji, harmoniset rakenteet ja ominaispiirteet ovat ratkaisevia tekijöitä valittaessa sovitukseen sopivia tapoja improvisoida. Sovitukset muodostavat karkean progression siten, että PT2-tasoisissa sovituksissa on korkeintaan viiden äänen improvisaatiovälikkijä. PT3-tasoisissa sovituksissa improvisoidaan jo kokonaisissa asteikoissa ja tuodaan lisäksi elementti-improvisaation keinoja mukaan. MOT-tasoisissa sovituksissa syvennyttään jo joihinkin erilaisten musiikkityylien improvisaation erityispiirteisiin. Strukturoidussa improvisaatioissa ongelmana on sävelikön ilmoittaminen asteikon muodossa. Tämä tuottaa helposti asteikkoa edestakaisin kulkevaa improvisointia. Paremmin voisi toimia sävelikköjen kirjoittaminen nuotin nimin tai jopa pelkkien sointumerkkien käyttäminen, jolloin improvisoija automaattisesti näkisi minkä soinnun sävelet kulloinkin sopivat (Korhonen 2015). Tämä vaatii klassisen soolosoittimen soittajalta jo aikamoista harjaantumista, mutta on tietysti tavoiteltavaa.

Yhteenvetona voidaan todeta, että mielekkään ohjelmiston siivellä kehittyi moni haastava soittotekniikka kuin itsestään. Sovitukseni on koettu innostaviksi ja toimiviksi. Sellorytmiikan käyttö antaa sovituksilleni omaleimaisuutta ja improvisaatioalustat toteuttavat pyrkimystä laajentaa luovuutta edistävien työtapojen käyttöä opetuksessani.

8 Pohdinta: vierivä kivi ei sammaloidu

Näihin aikoihin keväällä 2014 tein päätöksen hakea Metropoliaan opiskelemaan ylempää AMK-tutkintoa. Viimeistelin kahden ensimmäisen sovitukseksi nuottimateriaalit esityskuntoon ja kysyin ystäviäni avustamaan pääsykokeessa. 15 vuoden ura sellonsoitonopettajana tuntui tehokkaasti tyhjentäneen repun eväistä. Metropolian ylempi AMK-tutkinto tuntui tarjoavan monipuolisen oppisisällön tietojeni päivittämiseen ja uusien eväiden keräämiseen. Osasin tietysti arvata, että kokonaisen tutkinnon suorittaminen yhden lukuvuoden puitteissa, työn ohessa, ei sujuisi välttämättä aivan ongelmitta. Haasteen valtavuus yllätti minut kuitenkin vuoden mittaan kerta toisensa jälkeen. Osasin lopulta ratkaisevilla hetkillä tiivistää työtahtia ja tehdä tarvittavia luopumispäätöksiä työn valmiiksi saattamiseksi. Opinnäytetyön kirjallisen osan sisältö ja tavoitteet muutuivat moneen kertaan matkan varrella. Alun perin tarkoitukseni oli sovitusten, konsertin ja kirjallisen työn lisäksi tehdä vielä kattava luettelo musiikkiopisto-olosuhteisiin sopivasta sellokamarimusiikkikirjallisuudesta. Tämä tavoite rajautui työn ulkopuolelle jo melko varhaisessa vaiheessa. Myös alun perin polttopisteessä ollut oppilaiden harjoittelumotivaation vaikuttavien tekijöiden tutkiminen sai väistyä, kun työni muokkautui teemoiltaan käytännönläheisemmäksi. Takaiskuista huolimatta jää saldo kirkkaasti positiiviseksi.

Olen voimakkaasti projektityöskentelyyn taipuvainen. Saan parhaita tuloksia, kun voin uppoutua yhteen asiaan kerrallaan. Huomaan kuitenkin useasti suuntaavani katsetta eteenpäin jo meneillään olevan projektin lopulla. Ensimmäisenä katse suuntautuu luonnollisesti omaan työyhteisöön. Sellokamarimusiikkitoiminnan omassa musiikkiopistossani pitäisi olla suunnitelmallisempaa, pidemmän tähtäimen toimintaa. Tämä lukuvuosi on osoittanut, että sitä on mahdollista pyörittää lähes pelkkää oppilaiden soittotuntiresurssia hyödyntäen. Pidemmän päälle tällainen soittotuntiresurssin uusjako kuitenkin hidastaa soittajien kehitystä oleellisesti. Aion siksi työskennellä tarmokkaasti kamarimusiikkiin suunnatun tuntiresurssin lisäämisen puolesta. Kokemukseni sellokamarimusiikin innostavasta ja hyvän musiikkisuhteen muodostumista tukevasta vaikutuksesta puhuvat vakuuttavasti sen puolesta.

Jatkuva sellokamarimusiikkitoiminta synnyttää myös tarvetta uudelle materiaalille. Vakaana aikomukseni on jatkaa sellokvartettisovitusten tekoa tulevaisuudessakin. Toivon kehittyväni siinä edelleen harjoituksen, omien kokemusten ja kollegoilta saamani palautteen ja kehittämis ehdotusten avulla. Koko sovitusprosessin ajan olen ollut etuoikeu-

tettu olemaan rikkaassa vuorovaikutuksessa sovitusten suhteen yhtäältä asiantuntija-ohjaajieni kanssa ja toisaalta kollegojeni ja oppilaideni kanssa. Saamani palaute on ollut korvaamattoman arvokasta näiden sovitusten syntyminen ja toisaalta minun kehitykseni kannalta. Kirjoitustekniikkani on kehittynyt huomattavasti ja rutiini kirjoittaa selloyhtyeelle on aivan toisella tasolla kuin vuosi sitten. On sanomattakin selvää, että sovituksissa oli puutteitakin ja olen sovittajana vasta alkutaipaleella. Opinnäytekonsertista saamani palautteen perusteella sovituksiani kohtaan on kuitenkin kiinnostusta sekä oppilaiden, että pedagogien taholta. Eräs konserttivieras jopa tiedusteli minulta mahdollisuutta muokata yhtä sovituksistani alttoviulukvartetille. Tulevaisuus näyttää, saako joku sovituksista uuden elämän sellopedagogilta toiselle leviävänä ”helmenä”.

Toisena keskeisenä tavoitteena työssä oli kartoittaa sellokamarimusiikkitoimintaa Suomessa. Kartoituksen tulokset ylittivät kirikkaasti odotukseni. Sen myötä muodostui 35:n jonkinlaista selloyhtye-toimintaa pyörittävän sellopedagogin verkosto. Kiinnostusta sellokamarimusiikkitoimintaan esiintyi laajalti, vaikka suurin osa kyselyyn vastanneista pyörittikin vain satunnaista selloryhmä- tai sello-orkesteritoimintaa. Kysyntää hyville rytmimusiikin sovituksille oli runsaasti ja sovitustyöni koettiin tärkeäksi. Tehdessäni kartoitusta sellokamarimusiikkitoimijoista Suomessa, sain lukuisia hyviä ideoita yhteistyökuvioiksi ja sellopedagogien verkoston aktivoimiseksi. Sain ehdotuksia sovitusten vaihtamisesta muutamilta itsekkin materiaalia sovittavilta sellopedagogeilta. Eräs jopa ehdotti sovituspankin perustamista. Muistan itse parhaiten erilaiset suuret projektit ja orkesterien konserttimatkat omilta musiikkiopistovuosiltani. Kokemukseni mukaan näin on myös omien vanhojen oppilaideni kohdalla. Selloyhtyetapahtuma on monipuolinen, joustava ja kustannustehokaskin tapa tehdä yhteistyötä kollegojen kanssa. Verkosto on nyt olemassa ja kiinnostus yhteistyökuvioihin oli varauksetonta. Tämä rohkaisee minua olemaan aktiivinen asiassa.

Sml:n tasosuoritusvaatimuksissa mainitaan usein, että oppijalle on tasosuoritus-tilanteessa annettava mahdollisuus improvisoida tai esittää omia sävellyksiään. (Opetushallitus, 2002) Kokemukseni mukaan tällainen tilanne on todella kaukana useimpien instrumenttipedagogien todellisuudesta. Iso laiva kääntyy hitaasti, sanotaan. Luovuutta edistäviin työskentelytapoihin on käsitykseni mukaan musiikin ammattioppilaitoksissa ryhdytty kiinnittämään huomiota vasta aivan viime vuosina. Tulee kestämään vuosia ennen kuin tämä sukupolvi kansoittaa musiikkiopistojemme soitonopettajan virat ja toimet. Onkohan musiikkioppilaitosjärjestelmäämme tuossa vaiheessa enää olemassa, ainakaan samassa mittakaavassa?

Kun ryhdyin syksyllä opiskelemaan, tutkimaan ja hakemaan tietoa opinnäytetyötäni varten, huomasin yllättäen ajattelevani aktiivisemmin myös perusopetustyöhöni liittyviä kysymyksiä. Perustin jo varhain syksyllä työpöydälleni ideointikansion johon tyhjensin mieleeni tulleita ajatuksia opetukseni kehittämiseksi kuin ”ajatusseulaan”. Kansio on kasvanut vuoden mittaan jo aika laajaksi. Sieltä riittää ideoita ja kehittämistehtäviä vuosiksi eteenpäin. Jatkuva uudistuminen on soitonopettajan mielenterveyttä edistävä asia. Tuntuu hyvältä olla, juuri nyt, sellonsoitonopetuksen kehittämisen etulinjassa. Improvisaatio ja sellorytmiikka ovat tulleet uusien sovitusten myötä osaksi sellokamarimusiikin opetustani. Tämän opinnäytetyöprosessin aikana lukemani improvisaatiokirjallisuus ja erinomaiset opinnäytetyöt: Marjukka Puution *Kuuntele ope, ihana ääni!* Helli Sepän *Rytmiikka soitonopetuksen rikastuttajana* ja Tuomas Kourulan *Aika siisti!: pedagogisia sävellyksiä kitaralle* ovat saaneet minut ajattelemaan luovuuden ja vuorovaiikutuksellisuuden lisäämistä opetuksessani yleisemminkin. Kirjallisuuden ja opinnäytetöiden lukemisen kautta tutummaksi tulleet teemat, kuten vapaa improvisointi, musiikillinen leikkittely ja ryhmäsäveltäminen haastavat minut uskaltautumaan epämukavuusalueelle, sillä oppiminen ja kehittyminen tapahtuvat ennen muuta siellä.

Paljon on muuttunut vuoden kuluessa. Olen 15 uutta ystävää ja kollegaa rikkaampi. Olen sovittajana kymmentä teosta kokeneempi. Olen luonut kontakteja sellopedagogeihin ympäri Suomen. Improvisointi ja sellorytmiikka ovat tulleet jäädäkseen osaksi opetustani. Sanalla sanoen: Musiikkipedagogi Pelli on nyt yhden valtavan haasteen voittajana, täysinäinen reppu selässä, valmiina seuraavien 15 vuoden koitoksiin.

Lähteet

Cibulka, Jan 2002. Vivacello – ensisävelet sellolle. Helsinki: Kopel Music.

Ikonen, Laura 2013. Kantele monin kielin - prosessina nuottikirjan tekeminen. Opinnäytetyö. Kokkola: Centria Ammattikorkeakoulu.

Keltikangas-Järvinen, Liisa 2006. Temperamentti ja koulumenestys. Juva: WSOY.

Kiiski, Hannu 2015. Sellonsoiton professori. Sibelius-Akatemia. Haastattelu: 26.3.2015.

Kirkkonummen Musiikkiopiston Virvatuli-arviointiraportti. 2013. KMO.

Korhonen, Ari-Pekka 2012. Elementti-improvisaatio kosketinsoitinten ryhmäopetuksessa. Musiikin Suunta. 2/2013, 56-64.

Korhonen, Ari-Pekka 2015. Sovitustunti 22.4.2015.

Korhonen, Ari-Pekka 2015b. Elementti-improvisaatiovalikot.

Kourula, Tuomas 2014. Aika siistii!: pedagogisia sävellyksiä kitaralle YAMK opinnäytetyö. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu.

Kurkela, Kari 1993. Mielen maisemat ja musiikki. Helsinki: Sibelius-Akatemia.

Kuusisto, Terhi 2003. Sellonen – sellonsoiton alkeiskoulu. Turku: Turun Ammattikorkeakoulu.

Pejtsik, Arpad 2004. Chamber music for violoncellos. Vihkot 1-6. Budapest: Editio Musica Budapest.

Puro, Marko. 2015 Sovitustunti 11.2.2015.

Puutio, Marjukka 2014. Kuuntele ope, ihana ääni! Luovuutta edistävät työtävät instrumenttiopetuksessa. YAMK opinnäytetyö, Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu.

Salo, H-M, Silvennoinen, A 2013. Vivo sello, Helsinki: Otava.

Sello – Ohjelmistoluettelo. 2005. SML – Suomen musiikkioppilaitosten liito ry.

Sello – Tasosuoritusten sisällöt ja arvioinnin perusteet. 2005. SML – Suomen musiikkioppilaitosten liito ry.

Seppä, Helli 2012. Rytmiiikka soitonopetuksen rikastuttajana. Kokemus, elämys, ilo, YAMK opinnäytetyö, Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu.

Sovitus – määritelmä. 1992. Suuri Musiikkitietosanakirja 6, Helsinki: Otava. [http://fi.wikipedia.org/wiki/Sovitus_\(musiikki\)](http://fi.wikipedia.org/wiki/Sovitus_(musiikki)) katsottu 7.2.2015.

Suzuki, Shinichi. 1992. Suzuki sellokoulu vihkot 1-6. Miami: Summy-Birchard Inc.

Suzuki, Shinichi & Mooney, Rick. 1991. Suzuki Ensembles vihkot 1-3. Miami: Summy-Birchard Inc.

Szilvay Geza 2015. Luento Suomen jousisoitinopettajien päivillä 7.2.2015. Porvoo.

Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet. 2002. Opetushallitus. Helsinki: Edita Prima Oy.

Tuovila, Annu. 2003. *"Mä soitan ihan omasta ilosta": pitkittäinen tutkimus 7-13 -vuotiaiden lasten musiikin harjoittamisesta ja musiikkiopisto-opiskelusta*. Helsinki: Sibelius-Akatemia.

Viksten, Heidi. 2009. Opettajasta ohjaajaksi: Colourstrings-metodin äärellä. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu.

2

25

POCO RIT. A TEMPO

Vc. 1

Vc. 2

Vc. 3

Vc. 4

31

Vc. 1

Vc. 2

Vc. 3

Vc. 4

37

Vc. 1

Vc. 2

Vc. 3

Vc. 4

43

Vc. 1

Vc. 2

Vc. 3

Vc. 4

49

VC. 1
VC. 2
VC. 3
VC. 4

ARCO
PIZZ.
ARCO
ARCO
PIZZ.

55

VC. 1
VC. 2
VC. 3
VC. 4

f
ff
RIT. -
ACCEL.
p

61 PIU MOSSO

VC. 1
VC. 2
VC. 3
VC. 4

f

67

VC. 1
VC. 2
VC. 3
VC. 4

RIT.
TEMPO PRIMO
LARGAMENTE
A TEMPO

4

73

Vc. 1

Vc. 2

Vc. 3

Vc. 4

mp

pizz.

pizz.

79

rit.

arco

Detailed description: This is a musical score for four violas, labeled Vc. 1 through Vc. 4. The score is divided into two systems. The first system covers measures 73 to 78. Vc. 1 is in the treble clef, while Vc. 2, 3, and 4 are in the bass clef. The key signature has two flats (B-flat and E-flat). Measure 73 starts with a fermata over the first two notes of Vc. 1. Dynamics include *mp* (mezzo-piano) in measure 75 and *pizz.* (pizzicato) in measures 76 and 77. The second system covers measures 79 to 80. Measure 79 is marked *rit.* (ritardando). Measure 80 is marked *arco* (arco). The score ends with a double bar line and repeat dots.

Kysely selloyhteytoimijalle

Jatko-opiskelen Metropolia ammattikorkeakoulussa lukuvuonna 2014 – 2015 tähtäimenäni Musiikkipedagogi YAMK-tutkinto. Opinnäytetyöni aiheena on sellokamarimusiikin, erityisesti sellokvartetin käyttö soitonopiskelua ja soittomotivaatiota tukevana työskentelytapana. Opinnäytetyön keskiössä ovat laatimani 10 uutta pedagogista sovitusta eritasoisille sellokvarteteille. Sovitukset ovat suurelta osin oppilaideni toivomuksia. Toiveet ovat pääasiassa aikamme kevyttä musiikkia, elokuvamusiikkia ja pelimusiikkia. Opinnäytetyö koostuu opinnäytekonsertista, konsertissa esitettävien kappaleiden sovitustyöstä sekä kirjallisesta osasta.

Osana kirjallista työtä kartoitan tämän kyselyn avulla selloyhteytoimijoita suomessa. Vastaamalla tähän kyselyyn annat minulle luvan käyttää näitä vastauksia opinnäytetyöni lähdemateriaalina.

Olen jo etukäteen kiitollinen saamistani vastauksista. Voit kirjoittaa vastaukset suoraan tähän tiedostoon, tallentaa sen ja lähettää sen lopuksi minulle takaisin sähköpostin liitteenä.

Kunnioittavasti,
Markus Pelli

Kysymykset:

Kuinka pitkään olet pyörittänyt selloyhteytoimintaa ja mistä sait alkunostuksen?

Kuvailisitko toimintaasi sello-orkesteritoiminnaksi vai sellokamarimusiikkitoiminnaksi?

Minkäkokoisia selloyhteytoimintaa sinulla on ollut?

Mitkä ovat mielestäsi toimivimmat kokoonpanot?

Minkälaista opetusmateriaalia käytät?

Sävellätkö tai sovitatko itse musiikkia selloyhteytoimijalle?

Mitä on hyvä selloytymateriaali?

Oletko käyttänyt improvisaatiota opetusmenetelmänä selloytyeessä? Miten?

Keitä minun pitäisi mielestäsi vielä haastatella, jotta saisin mahdollisimman kattavan kuvan suomen selloyhteytoimijoista?

Olisitko halukas kokeilemaan tänä keväänä tai ensi lukuvuonna yhtä tai useampaa sovitustani omien oppilaidesi kanssa ja antamaan niistä minulle palautetta?

nimi ja päiväys

Palautelomake

Olet saanut sovituksiani testattavaksi oppilaidesi kanssa. Jotta voin edelleen kehittyä sovittajana tulevaisuudessa, otan mieluusti vastaan palautetta ja kehittämissuhteita. Kysymykset on muotoiltu yksittäistä sovitusta varten. Voit halutessasi kuitenkin vastata samalla lomakkeella myös useammasta sovituksesta kunhan yksilöit sovitukset vastauksissasi.

Terv. Markus Pelli

KYSYMYKSIÄ SOVITUKSISTA:

Minkä tasoisena pidät tätä sovitusta?

Miten se soveltuu mielestäsi omille kyseisen tason oppilaillesi?

Innostuvatko oppilaat?

Vertaa tätä sovitusta johonkin aiemmin käyttämääsi materiaaliin?

Soitattaisitko tätä uudestaan jollain toisella ryhmällä?

Miten improvisaatioalustat sovituksissa toimivat?

Arvioi nuottimateriaalin ulkoasun selkeyttä?

Mitä muuta palautetta tai kehittämissuhteita haluaisit vielä antaa?

nimi ja päiväys

Tutkimuslupa

Jatko-opiskelen Metropolia ammattikorkeakoulussa lukuvuonna 2014 – 2015 tähtäimenäni Musiikkipedagogi YAMK –tutkinto. Hyvän tutkimuskäytännön mukaisesti pyydän lupaa käyttää jäljempänä täsmentämäni aineistoa osana opinnäytetyötäni. Kirkkonummen musiikkiopisto on omalta osaltaan tutkimusluvan minulle myöntänyt. Opinnäytetyöni aiheena on sellokamarimusiikin, erityisesti sellokvartetin käyttö soitonopiskelua ja soittomotivaatiota tukevana työskentelytapana. Opinnäytetyön keskiössä ovat laatimani 12 uutta pedagogista sovitusta eritasoisille sellokvarteteille. Opinnäytetyö koostuu opinnäytekonserstista, konsertissa esitettävien kappaleiden sovitustyöstä sekä kirjallisesta osasta.

Tarkoitukseni on lukuvuoden 2014 – 2015 aikana videoida selloryhmätunteja ja selloryhmien konsertteja oman oppimiseni välineeksi Kirkkonummen musiikkiopiston tiloissa ja tapahtumissa. Arkistoin tämän materiaalin asianmukaisesti kotiarkistooni opinnäytetyöni valmistumisen jälkeen. Opinnäytekonserstin Helsingin konservatorion konserttitalissa 5.3.2015 taltioin kokonaisuudessaan. Lopuksi tarkoitukseni on opinnäytekonserstin jälkeen videoida selloryhmäläisten kanssa uusista sovituksista havainnollisia esimerkkejä opinnäytetyön liitteeksi.

Selloryhmäläisiä ei mainita konserttitalenteen yhteydessä eikä opinnäytetyön tekstissä nimeltä. Selloryhmäläiset eivät ole opinnäytetyössä minkäänlaisen arvioinnin tai analysoinnin kohteena. Pyrin opinnäyteprojektissani noudattamaan parhaan kykyni mukaan niin tutkimuseettisiä kuin salassapitovelvollisuuteen sekä yleiseen opettajan ammatitieteen sisältyviä periaatteita lasten kanssa työskentelystä ja heidän asioidensa käsittelystä.

Markus Pelli

Kyllä

Ei

Annan suostumukseni taltioida Markus Pellin opinnäytetekonsertti Helsingin Konservatorion konserttitalissa 5.3.2014 ja julkaista se osana opinnäytetyötä.

Kyllä

Ei

Annan suostumukseni videoida Markus Pellin selloryhmätunnit ja selloryhmien esitykset lukuvuoden 2014 – 2015 aikana Kirkkonummen musiikkiopiston tiloissa ja tapahtumissa allekirjoittaneen oman oppimisen välineeksi.

Kyllä

Ei

Annan suostumukseni videoida opinnäytetekonsertin jälkeen selloryhmäläisten kanssa uusista sovituksista havainnollisia esimerkkejä opinnäytetyön liitteeksi.

lapseni _____ puolesta:

päiväys ja allekirjoitus